

Continuare la punctul I.40. "DESCRIEREA FAPTELOR CONSTATATE":

I. Prezentarea scopului acțiunii de control, documente solicitate inițial

I.1 Acțiunea de control la instituția de credit B.R.D. - Groupe Société Générale S.A. („banca”) s-a realizat în baza tematicii A.N.P.C. nr. 8031/26.07.2023, de verificare a respectării prevederilor legale privind protecția consumatorilor în cazul contractelor de credit încheiate în perioada 2004 - 2010 (până la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010) de către instituțiile financiar bancare, cu perioadă inițială de desfășurare în perioada 31.07.2023-29.09.2023, perioadă prelungită până la data 28.06.2024 în baza referatelor Direcției Produse și Servicii Financiar Bancare și Nebancare (D.P.S.F.B.N.) nr. 10682/29.09.2023, 11900/30.10.2023, 13018/29.11.2023, 883/31.01.2024, 2985/27.03.2024 și nr. 5044/30.05.2024

Temeiul legal al acțiunii tematice de control, nelimitativ, este următorul:

- Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului;
- O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor;
- Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori;
- Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor;
- Legea nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare;
- Legea nr. 289/2004, privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor;

Obiectivele acțiunii tematice de control, nelimitative, au fost stabilite următoarele:

1. Verificarea modalității prin care a fost realizată publicitatea contractelor de credit, cu cercetarea tuturor formelor de publicitate.
2. Verificarea modalității prin care au fost încheiate contractele de credit și s-a realizat acordarea și derularea credite, cu respectarea prevederilor legale și a celor specifice activității.
3. Verificarea modalității de informare privind riscurile specifice asociate contractelor de credit care pot conduce la afectarea posibilității de plată.
4. Verificarea respectării prevederilor legale în cazul elementelor de cost ale creditului (dobânzi, comisioane, etc.).
5. Verificarea respectării prevederilor Legii nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Desfășurarea de acțiuni de control comune cu personalul din cadrul D.P.S.F.B.N s-a realizat în perioada 31.07.2023 – 07.06.2024 de către subsemnatul, comisar în cadrul C.R.P.C. Regiunea Sud-Est (Galați) – C.J.P.C. Constanța în baza Ordinelor Președintelui A.N.P.C. nr. 579/26.07.2023 și nr. 699/06.09.2023.

Prin excepție de la prevederile art. 4, punctul 9 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, aprobată prin Ordinul Președintelui A.N.P.C. nr. 572/21.07.2023, prin adresa D.P.F.B.N. nr. 8363/31.07.2023 și prin Ordinul de serviciu nr. 1457/26.07.2023 a fost aprobată desfășurarea individuală a acțiunilor de control în cadrul tematicii.

I.2 Prin invitația nr. 306944/31.07.2023 au fost solicitate băncii transmiterea următoarelor:

- macheta, conform Anexei nr. 2 la invitație, completată privind creditele acordate persoanelor fizice în perioada 2004 - 2010 și/sau deținute în prezent în portofoliu;
- fișele de produs financiar, pentru fiecare tip de credit acordat;
- normele și procedurile interne privind creditele acordate consumatorilor;
- toate materialele publicitare (pliante, afișe, spoturi tv-radio, publicitate on line, etc,) folosite pentru promovarea creditelor, inclusiv documentele prin care acestea au fost aprobate pentru utilizarea în publicitate

Ulterior au fost transmise băncii clarificări privind modalitatea de completare a machetei (Anexa nr. 2) precizându-se faptul că aceasta nu va fi completată în cazul creditelor rambursate anticipat sau la termen până la data de 01.08.2020.

În urma transmiterii invitației banca a transmis macheta (Anexa nr. 2) completată pentru un număr de 51526 credite, acordate în perioada 2004-2010, în RON, USD, EUR și CHF și un număr de 242 fișiere reprezentând fișe de produs, norme interne, directive, proceduri, în ediții diferite, în vigoare pe întreaga perioadă menționată.

I.3 Prin invitația nr. 313014/07.11.2023, au fost solicitate o serie de documente pentru următoarele contracte de credit în derulare:

Nr. crt	Nr. Credit	Data punerii la dispozitie	Tipul creditului	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
1	6703310600	11.11.2005	CONSUM	EUR	240	50000
2	25843510800	11.08.2005	CONSUM	RON	240	168000
3	38161721400	08.02.2006	CONSUM	EUR	240	28000
4	16901843300	04.12.2006	CONSUM	EUR	240	50000
5	11859101000	04.07.2006	CONSUM	RON	240	150000
6	22122702200	11.10.2006	CONSUM	RON	240	55300
7	18669153100	10.04.2007	CONSUM	EUR	240	62500
8	23746262500	09.07.2007	CONSUM	EUR	300	45000

AGENT CONSTATATOR,   MARTOR,   CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ANEXĂ LA PVCC SERIE ANPC NR. 1198547 din 07.06.2024

9	22401602800	07.02.2007	CONSUM	RON	240	100000
10	9931891500	07.09.2007	CONSUM	RON	300	150000
11	27056740200	02.06.2008	CONSUM	EUR	300	43000
12	27274412600	05.09.2008	CONSUM	RON	300	60000
13	7891404100	04.04.2008	CONSUM	USD	10	1300
14	35357274100	05.06.2009	CONSUM	EUR	84	20000
15	34992422200	01.08.2009	CONSUM	EUR	300	37200
16	20992792300	10.12.2009	CONSUM	RON	120	27000
17	40754630400	11.06.2009	CONSUM	RON	240	80600
18	85449461400	05.03.2010	CONSUM	EUR	300	76000
19	44351740400	06.04.2010	CONSUM	RON	228	80000
20	29972522400	10.11.2004	IMOBILIARE	EUR	240	75000
21	10345982600	07.12.2004	IMOBILIARE	RON	240	210000000
22	6007650900	06.01.2004	IMOBILIARE	USD	240	31300
23	43212674410	03.07.2005	IMOBILIARE	EUR	240	58400
24	47798572400	11.09.2005	IMOBILIARE	RON	300	90000
25	40228604450	04.08.2005	IMOBILIARE	USD	240	45800
26	13800423100	08.02.2006	IMOBILIARE	CHF	300	17260
27	68962614450	11.10.2006	IMOBILIARE	CHF	300	240000
28	40079001300	06.08.2006	IMOBILIARE	EUR	300	35000
29	21930360400	12.06.2006	IMOBILIARE	RON	300	48000
30	11853210900	04.11.2006	IMOBILIARE	USD	217	17248,86
31	8439981200	07.03.2007	IMOBILIARE	EUR	360	75000
32	26645790500	10.10.2007	IMOBILIARE	RON	360	70260
33	51002741400	09.07.2007	IMOBILIARE	RON	240	80000
34	60719031400	07.11.2008	IMOBILIARE	EUR	360	52000
35	64666630300	08.07.2008	IMOBILIARE	RON	240	68750
36	32385150400	07.09.2008	IMOBILIARE	USD	360	71160
37	41698030500	12.03.2009	IMOBILIARE	EUR	360	57000
38	40995312200	10.08.2009	IMOBILIARE	RON	240	72000
39	38202284260	06.02.2010	IMOBILIARE	EUR	360	57000
40	33794652000	06.03.2010	IMOBILIARE	RON	180	95000

Totodată, au fost solicitate o serie de documente pentru următoarele contracte de credit aflate în executare silită:

Nr. crt	Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Tipul creditului	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
1	26595100800	12.12.2005	CONSUM	RON	240	20000
2	36189371300	03.10.2006	CONSUM	EUR	240	50000
3	18256633800	07.03.2007	CONSUM	EUR	300	22000
4	12202703700	11.05.2007	CONSUM	RON	240	70000
5	12507471600	08.09.2007	CONSUM	EUR	240	46300

AGENT CONSTATATOR,   MARTOR,   CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ANEXĂ LA PVCC SERIE ANPC NR. 1198547 din 07.06.2024

6	48682573000	11.07.2008	CONSUM	EUR	300	52000
7	61296744410	06.02.2009	CONSUM	EUR	270	73780
8	89093500300	04.02.2010	CONSUM	EUR	132	35000
9	33212271700	09.06.2007	IMOBILIARE	EUR	360	48500
10	29896983300	03.03.2008	IMOBILIARE	EUR	240	26500

Alegerea contractelor de credit a fost aleatorie din cele 51526 credite transmise prin macheta – Anexa nr. 2, avându-se în vedere alegerea cel puțin a unui contract din fiecare tip de contract acordat în fiecare an, în fiecare monedă în care au fost acordate creditele, în vederea selecționării în mod obiectiv a tuturor tipurilor de contract încheiate cu consumatorii.

Pentru toate contractele menționate au fost solicitate următoarele:

1. Contract de credit și grafic de rambursare initial.
2. Acte adiționale și grafice de rambursare aferente (inclusiv actul adițional de aliniere la O.U.G. nr. 50/2010 și notificarea de denunțare, dacă e cazul).
3. Evoluția dobânzii de la data acordării până la data implementării O.U.G. nr. 50/2010 sau declarării scadenței anticipate, după caz.
4. Extras cont curent pe întreaga perioadă de derulare a creditului.
5. Extras cont de credit pe întreaga perioadă de derulare a creditului.
6. Situația plăților înregistrate pe întreaga perioadă de derulare a creditului.

Nu au fost primite documentele menționate pentru următoarele 15 contracte:

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
25843510800	11.08.2005	RON	240	168000
38161721400	08.02.2006	EUR	240	28000
22401602800	07.02.2007	RON	240	100000
9931891500	07.09.2007	RON	300	150000
27274412600	05.09.2008	RON	300	60000
7891404100	04.04.2008	USD	10	1300
35357274100	05.06.2009	EUR	84	20000
29972522400	10.11.2004	EUR	240	75000
10345982600	07.12.2004	RON	240	210000000
6007650900	06.01.2004	USD	240	31300
40228604450	04.08.2005	USD	240	45800
11853210900	04.11.2006	USD	217	17248,86
36189371300	03.10.2006	EUR	240	50000
12202703700	11.05.2007	RON	240	70000
89093500300	04.02.2010	EUR	132	35000

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Motivul netrimiterii transmis de către bancă este că extragerea a fost efectuată automat ținând cont de modul de gestiune a creditelor din cadrul BRD, respectiv prin intermediul conturilor de credit, sistemul informatic a prelucrat informații asociate fiecărui cont de credit, iar perioada de creditare indicată este cea asociată creditului inițial deschis. Pentru ca s-a luat în calcul creditul inițial acordat fără modificările ulterioare rezultate de exemplu ca urmarea a unei soluții de restructurare, baza de date transmisă a inclus și credite închise înainte de data limită de referință (01.08.2020).

Numerele de contract transmise în cadrul Anexei nr. 2 reprezintă de fapt numerele de cont de credit sau numărul contractului de credit la care a fost adăugat la sfârșit un număr de identificare a sucursalei sau agenției în cadrul căreia a fost acordat creditul.

II. Legislație specifică protecției consumatorilor

II.1 În perioada 2004-2010, respectiv până la implementarea O.U.G. nr. 50/1010, reglementarea raporturilor juridice create între operatori economici și consumatori, cu privire la achiziționarea de produse și servicii, *inclusiv a serviciilor financiare*, asigurând cadrul necesar accesului la produse și servicii, informării lor *complete și corecte* despre caracteristicile *esențiale* ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor împotriva unor practici abuzive, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori, se realizează în baza următoarelor acte normative specifice protecției consumatorilor:

Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului, conform căruia:

Art. 2 "Prevederile prezentului Cod se aplică comercializării produselor noi, folosite sau recondiționate, și a serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, destinate consumatorilor, contractelor încheiate cu consumatorii."

Art. 5 "Statul, prin autoritatea centrală cu atribuții în domeniul protecției consumatorilor, are drept obiective:

a) protecția consumatorilor împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) promovarea și protecția intereselor economice ale consumatorilor;

c) accesul consumatorilor la informații complete, corecte și precise asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor;

e) despăgubirea efectivă a consumatorilor;

h) prevenirea și combaterea, prin toate mijloacele, a practicilor comerciale abuzive și a prestării serviciilor, inclusiv a celor financiare care pot afecta interesele economice ale consumatorilor."

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Art. 6 "Prevederile cuprinse în prezentul Cod sunt obligatorii pentru toți consumatorii și operatorii economici care efectuează acte și fapte de comerț, în condițiile legii. "

Art. 8 "Operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii sigure, care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate, să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii și să nu folosească practici comerciale abuzive."

Art. 25 "Obligațiile prestatorilor de servicii:

e) să răspundă pentru prejudiciul actual și cel viitor cauzat de serviciul defectuos prestat."

Art. 27 "Consumatorii beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime;

b) de a fi informați complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori;

d) de a fi despăgubiți în mod real și corespunzător pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind în acest scop mijloace prevăzute de lege; "

Art. 57 "În cazul prestărilor de servicii, informațiile trebuie să cuprindă categoria calitativă a serviciului, după caz, timpul de realizare, termenul de garanție și postgaranție, prețurile și tarifele, riscurile previzibile și, după caz, alte documente prevăzute expres de lege. În cazul serviciilor financiare, operatorii economici sunt obligați să ofere consumatorilor informații complete, corecte și precise asupra drepturilor și obligațiilor ce le revin."

Art. 75 "Orice contract încheiat între comercianți și consumatori, pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii, va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate."

Art. 77 "În caz de dubiu asupra interpretării unor clauze contractuale, acestea vor fi interpretate în favoarea consumatorului."

O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, conform căruia:

Art. 1, alin. (1): Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori, asigurând cadrul necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării lor complete despre caracteristicile esențiale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice împotriva unor practici abuzive, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori.

Art. 3 Principalele drepturi ale consumatorilor sunt:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) de a fi informați complet, corect și precis asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori;

Art. 9 Operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate, să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii și să nu folosească practici comerciale abuzive.

Art. 9 este în forma în vigoare înainte la data încheierii contractelor de credit, ulterior în luna august 2015, după implementarea O.U.G. nr. 50/2010 fiind modificat prin O.G. nr. 37/2015.

Art. 10 "Drepturile consumatorilor, la încheierea contractului sunt: b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, inclusiv a celor privind caracteristicile calitative și condițiile de garanție, indicarea exactă a prețului sau tarifului, precum și stabilirea cu exactitate a condițiilor de credit și a dobânzilor; "

Art. 10, lit. b) este în forma în vigoare înainte la data încheierii contractelor de credit, ulterior în luna decembrie 2008 fiind modificat prin prevederile O.U.G. nr. 174/2008 prin care s-a introdus în cadrul O.G. nr. 21/1992 art. 9³ prin care s-a reglementat în mod și mai strict condițiile în care instituțiile de credit puteau modifica dobânda, iar forma acestui articol, în vigoare și în prezent, este următoarea:

Art. 10 "Drepturile consumatorilor, la încheierea contractului sunt: b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, indicarea exactă a prețurilor și tarifelor și, după caz, a condițiilor de garanție;

Art. 18: "Consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor oferite de către operatorii economici, astfel încât să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor, între produsele și serviciile oferite și să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinației acestora, în deplină securitate."

Ordinul A.N.P.C. nr. 92/16.02.2007, pentru aprobarea Normei privind unele măsuri de informare a consumatorilor, persoane fizice, de către operatorii economici prestatori de servicii în cadrul contractelor preformulate folosite de către aceștia, Normă ce prevede următoarele:

Art. 1 "Operatorii economici care desfășoară activități de prestări de servicii au obligația de a informa consumatorii corect, complet și precis asupra drepturilor lor, conform prevederilor prezentului ordin. "

"Art. 2 Orice contract preformat încheiat între operatorii economici și consumatori, având ca obiect prestarea de servicii, trebuie să cuprindă clauze contractuale redactate într-o formă clară, fără echivoc, precum și informații complete și precise."

Art. 3 "Contractul preformat este acel tip de contract redactat în întregime sau aproape în întregime de către operatorul economic prestator de servicii, consumatorii

AGENT CONSTATATOR, MARTOR, CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

neputând modifica sau interveni asupra clauzelor contractuale, ci având doar posibilitatea de a le accepta sau nu.”

”Art. 4 Dreptul consumatorilor de a fi informați se concretizează în acordarea următoarelor informații în cadrul contractului preformulat de către operatorul economic prestator de servicii:

h) informații complete despre taxe, dobânzi, comisioane, garanții, penalități, despăgubiri, rate, etc., în funcție de natura serviciului prestat;

i) informații complete despre condițiile de acordare a creditului, condițiile de depozit, condițiile de leasing, condițiile de asigurare, după caz;”

Obligativitatea respectării legislației privind protecția consumatorilor este expres reglementată și în legislația ce reglementează statutul instituțiilor de credit **O.U.G. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului**, art. 117 conform căruia:

” (1) Instituțiile de credit pot derula tranzacții cu clienții doar pe baze contractuale, acționând într-o manieră prudentă și cu respectarea legislației specifice în domeniul protecției consumatorului.

(2) Documentele contractuale trebuie să fie redactate astfel încât să permită clienților înțelegerea tuturor termenilor și condițiilor contractuale, în special a prestațiilor la care aceștia se obligă potrivit contractului încheiat.”

Și în actul normativ anterior, Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, abrogat în decembrie 2009 prin O.U.G. 99/2006, prin prevederile art. 56 (art. 79, alin. (1) în forma republicată) se prevede ca *„toate operațiunile de credit și garanție ale băncilor trebuie consemnate în documente contractuale din care să rezulte clar toți termenii și toate condițiile respectivelor tranzacții”* iar prin prevederile art. 159, alin. (3), lit. c) se prevede că sucursalelor din România ale instituțiilor de credit li se aplică în mod corespunzător dispoziții ale legislației din România aplicabile băncilor, care urmăresc protecția consumatorului.

II.2 Prin O.U.G. nr. 174/2008 a fost completat O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor prin prevederile art. 9³, lit. e), cu obligația furnizorilor de servicii financiare de a respecta următoarea regulă:

f) în contract se va menționa tipul de dobândă, variabilă și/sau fixă, iar dacă dobânda este fixă numai pentru o anumită perioadă, aceasta va fi precizată cu exactitate;

g) în contractele de credit cu dobândă variabilă se vor aplica următoarele reguli:

1. variația ratei dobânzii trebuie să fie independentă de voința furnizorului de servicii financiare, raportată la fluctuațiile unor indici de referință verificabili, menționați în contract, sau la modificările legislative care impun acest lucru;

2. dobânda poate varia în funcție de dobânda de referință a furnizorului de servicii financiare, cu condiția ca aceasta să fie unică pentru toate produsele financiare destinate persoanelor fizice ale operatorului economic respectiv și să nu fie majorată peste un anumit nivel, stabilit prin contract;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

3. formula după care se calculează variația dobânzii trebuie indicată în mod expres în contract, cu precizarea periodicității și/sau a condițiilor în care survine modificarea ratei dobânzii, atât în sensul majorării, cât și în cel al reducerii acesteia;

Prin prevederile legale menționate se reglementa în mod expres obligația furnizorilor de servicii financiare de a raporta variația dobânzii de un indice de referință verificabil, menționat în contract, în cazul dobânzii variabile.

Până la intrarea în vigoarea a prevederilor O.U.G. nr. 174/2008, respectiv până în data de 27.12.2008, furnizorii de servicii financiare aveau obligația de a respecta prevederile legale menționate la punctul II.1.

Conform legislației specifice protecției consumatorilor menționată la punctul II.1 se constată, anterior datei 27.12.2008, data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 174/2008, obligativitatea instituțiilor de credit de a informa consumatorii în mod complet, corect, precis, cu exactitate, fără echivoc privind:

- *caracteristicile esențiale ale contractului de credit* - conform Legii nr. 296/2004, art. 27, lit. b) și O.G. nr. 21/1992, art. 18;
- *obligațiile ce le revin în cazul serviciilor financiare* - conform Legii nr. 296/2004, art. 57;
- *condițiile de credit și cele privind dobânzile* - conform O.G. nr. 21/1992, art. 10, lit. b);
- *informații complete despre taxe, dobânzi și informații complete despre condițiile de acordare a creditului* - conform Ordinului A.N.P.C. nr. 92/2007; prevederile actului normativ se aplică contractelor de credit încheiate începând cu data de 23.03.2007, data intrării în vigoare a actului normativ;

Obligativitatea informării consumatorilor în cadrul contractelor de credit trebuia realizată prin clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu erau necesare cunoștințe de specialitate conform art. 75 din Legea nr. 296/2004.

Conform prevederilor Legii nr. 24/2000, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative:

- art. 48, alin. (3): *"Dacă în cuprinsul unui articol se utilizează un termen sau o expresie care are în contextul actului normativ un alt înțeles decât cel obișnuit, înțelesul specific al acesteia trebuie definit în cadrul unui alineat subsecvent."*
- art. 36, alin. (4): *"Redactarea textelor se face prin folosirea cuvintelor în înțelesul lor curent din limba română modernă, cu evitarea regionalismelor. Redactarea este subordonată dezideratului înțelegerii cu ușurință a textului de către destinatarii acestuia."*

Coroborând prevederile legislative menționate și având în vedere că nicăieri în cuprinsul normelor legislative menționate, privind protecția consumatorilor, nu sunt definite cuvintele "*complet*", "*corect*", "*precis*", "*clar*", "*fără echivoc*", "*cu exactitate*", reiese că prin folosirea lor în cadrul redactării normelor legislative legiutorul înțelege "*înțelesul lor curent din limba română modernă*".

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, cuvintele menționate în cadrul normelor legislative privind protecția consumatorilor, au următorul *înțeles curent din limba română modernă*:

"complet" - Care conține tot ceea ce trebuie Si: deplin, desăvârșit, împlinit, întreg.

"corect" - 1 Care respectă regulile dintr-un domeniu dat. 2 Așa cum trebuie. 3 Fără greșală."

"precis" - 1. Care este limpede, lămurit, clar; care este categoric, sigur.

"clar" - (Într-un mod în) care este ușor de înțeles. 13-14 av, a (Într-un mod în) care sesizează esențialul. 15-16 av, a (Într-un mod) care exprimă limpede.

"echivoc" - Care se poate interpreta în mai multe feluri Si: ambiguu. 2 a Care nu permite o interpretare sigură Si: neclar, confuz. 3 a Suspect. 4 a Îndoielnic. 5 a (D. o acțiune, purtare etc.) Necuviincios. 6-8 sn Expresie, atitudine, situație ambiguă.

"fără echivoc" - fără a se putea interpreta în mai multe feluri, fără ambiguitate, fără a nu fi posibilă o interpretare sigură, fără neclaritate, fără confuzice, fără expresii, situații ambigue.

"exactitate" - 1. v. adevăr. 2. exactitudine, justețe, precizie. (~ calculelor.).

Prevederile contractuale privind dobânda trebuiau să fie redactate astfel încât să respecte înțelesurile cuvintelor așa cum sunt prezentate mai sus, conform *înțelesului lor curent din limba română modernă*.

Conform prevederilor art. 942 din Vechiul Cod Civil, în vigoare la data încheierii contractelor: *"Contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânșii un raport juridic."*

Definiția cuprinde elementele esențiale pentru precizarea noțiunii de contract iar ceea ce este hotărâtor în această definiție este acordul de voință bilateral care dă naștere la drepturi și obligații.

Conform prevederilor art. 969, alin. (1) din Vechiul Cod Civil: *„Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante."*

Având în vedere definiția din doctrina economică, conform căreia dobânda reprezintă *"suma de bani stabilită în contractul de împrumut pe care debitorul împrumutat o datorează creditorului împrumutător pentru folosința temporară a sumei de bani împrumutate"* concluzionăm că dobânda reprezintă pentru ambele părți implicate în contractul de credit, consumator și institutia financiară, elementul esențial într-un contract de credit, astfel încât orice prevedere contractuală nelegală, cu incidență asupra dobânzii, este de natură a afecta grav normala derulare a raporturilor contractuale.

Având în vedere legislația specifică privind protecția consumatorilor, menționată anterior, în cazul în care elementul esențial al unui contract de credit - dobânda - nu era stabilită ca fiind fixă, banca avea *obligația* de a informa în mod complet, clar, precis

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

și fără echivoc în cadrul contractului de credit *privind cazurile în care se poate modifica dobânda și factorii ce determină modificarea acesteia*, în sensul majorării sau micșorării.

Prevederile contractuale privind dobânda trebuiau să fie redactate astfel încât să confere dobânzii un caracter determinabil prin menționarea în cadrul contractului a tuturor elementelor în funcție de care urma să se modifice dobânda, caracter determinat care să permită atât consumatorilor, în calitate de împrumutați, cât și Autorității (A.N.P.C.) să verifice pe întreaga perioadă de derulare a creditului, modalitatea concretă, obiectivă, de calcul a dobânzii, respectiv respectarea prevederilor contractuale privind dobânda.

Având în vedere considerentele menționate, în vederea îndeplinirii atribuției prevăzute de lege, de protejare a intereselor economice ale consumatorilor în cazul prestării de servicii financiare, s-a procedat la verificarea factorilor ce au determinat modificările dobânzii în vederea determinării cu exactitate a lipsei caracterului subiectiv al băncii în modificarea dobânzii.

III. Fapta contravențională privind prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale consumatorilor

III.1 Din analiza contractelor de credit transmise, alese în mod aleatoriu, se constată că dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, fără a se preciza care sunt factorii care determină modificarea acesteia, în următoarele contracte:

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
6703310600	11.11.2005	EUR	240	50000
16901843300	04.12.2006	EUR	240	50000
11859101000	04.07.2006	RON	240	150000
22122702200	11.10.2006	RON	240	55300

Numărul creditului și data punerii la dispoziție a acestuia reprezintă cele menționate în cadrul anexei nr. 2, transmisă în urma invitației nr. 306944/31.07.2023, numărul creditului reprezentând numărul contului de credit, care este diferit de numărul de contract menționat pe document.

În cadrul tuturor contractelor creditele sunt acordate pentru nevoi personale nenominalizate.

În cadrul contractului nr. 6703310600/11.11.2005 dobânda este prevăzută la art. 3 astfel: "Creditul se acordă cu o dobândă de 9,90% pe an ce se va calcul de la data punerii la dispoziție și până la rambursarea integrală a creditului. Pe parcursul utilizării și rambursării creditului, banca poate modifica procentul de dobândă în funcție de costurile resurselor sale."

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În cadrul contractului nr. 16901843300/04.12.2006, conform anexei nr. 2, respectiv contractul nr. 713/07.04.2006 (conform fișier pdf transmis) dobânda este prevăzută la art. 7 astfel: "*Creditul se acordă cu o dobândă variabilă de 7,9% pe an*".

În cadrul contractului nr. 11859101000/04.07.2006, conform anexei nr. 2, respectiv contractul nr. 208/07.04.2006 (conform fișier pdf transmis) dobânda este prevăzută la art. 7 astfel: "*Creditul se acordă cu o dobândă variabilă de 8,5% pe an*".

În cadrul contractului nr. 22122702200/11.10.2006, conform anexei nr. 2, respectiv contractul nr. 297/09.11.2006 (conform fișier pdf transmis) dobânda este prevăzută la art. 7 astfel: "*Creditul se acordă cu o dobândă variabilă de 9,90% pe an*".

Cu excepția primului contract în celelalte trei contracte se prevede în cadrul art. 3.4 din Condițiile generale, anexă la contract, faptul că "*pe parcursul utilizării și rambursării creditului banca poate indexa procentul de dobândă, în funcție de costurile resurselor sale*".

Dobânda este reglementată în cadrul articolelor menționate și nu este exclusă posibilitatea să existe contracte în cadrul cărora aceasta să se realizeze prin articole contractuale diferite ca numere, dar forma prevederilor contractuale este aceeași sau prezintă diferențe minore.

În condițiile în care sintagmele "*variabilă*" și "*costurile resurselor*" reprezintă singurele prin care a fost descrisă în cadrul contractelor mecanismul de modificare a dobânzii se constată că contractele de credit nu îndeplinesc cerințele de informare reglementate prin legislația specifică menționată la punctul II.1.

Prin folosirea sintagmelor menționate în cadrul contractelor de credit prevederile contractuale privind dobânda sunt astfel redactate încât acestea nu exprimă în mod clar, complet, precis și fără echivoc care este mecanismul/modul de calcul a valorii dobânzii curente și care sunt factorii care determină modificarea valorii acesteia, astfel încât împrumutații, în calitate de consumatori, prin prisma legislației specifice privind protecția consumatorilor menționată la punctul II.1. să poată aprecia evoluția acestui element principal de cost, caracteristică esențială a contractului de credit și să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor.

Astfel, în cadrul clauzelor contractuale privind dobânda, cu încălcarea obligației legale de informare, banca nu a furnizat consumatorului informații suficiente și exacte care să îi permită unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului dobânzii – element esențial al contractului de credit - și să evalueze astfel riscul consecințelor economice ale unor astfel de clauze asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În perioada 2005 – 2015 evoluția indiceleului financiar Euribor la 3 luni, care a fost folosit de către bancă în cadrul actelor adiționale de implementare a O.U.G. nr. 50/2010, este următoarea:

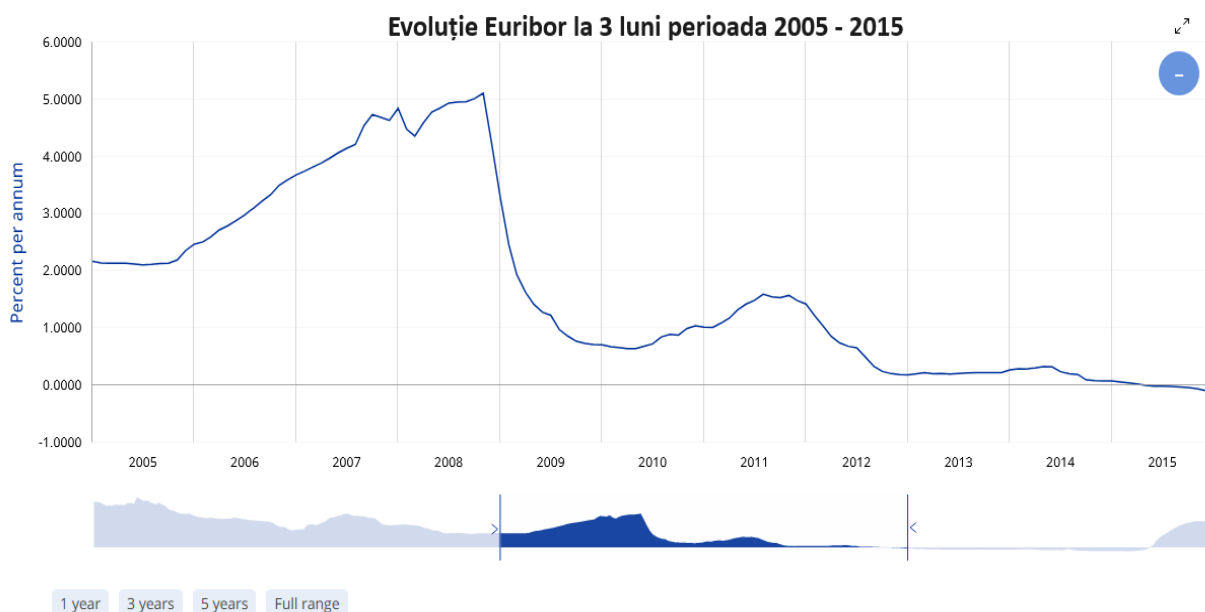
AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

December 2015
-0.1263 Percent per annumStart date
01 Jan 2005End date
31 Dec 2015

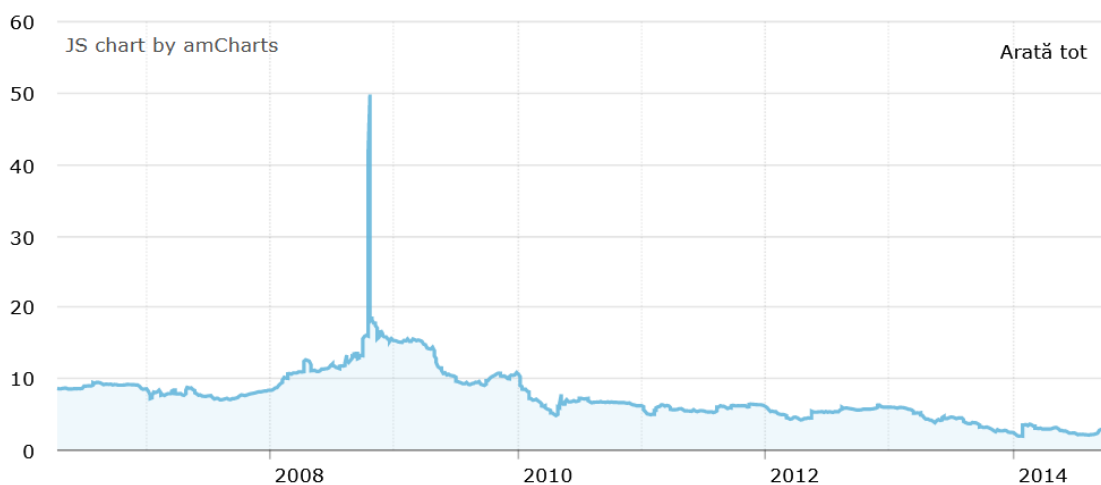
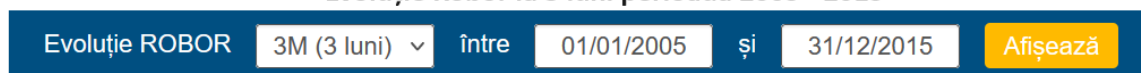
Sursa: Banca Centrală Europeană

<https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/FM/FM.M.U2.EUR.RT.MM.EURIBOR3MD.HSTA>

În perioada 2005 – 2015 evoluția indicelui financiar Robor la 3 luni, care a fost folosit de către bancă în cadrul actelor adiționale de implementare a O.U.G. nr. 50/2010, este următoarea:

Istoric și grafic

Evoluție Robor la 3 luni perioada 2005 - 2015

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/robor>

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Valorile zilnice ale indicelui Robor la 3 luni pot fi accesate pe siteul B.N.R. la adresa www.bnro.ro/StatisticsReportHTML.aspx?icid=801&table=642.

În perioada 2005 – septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010 evoluția indicilor financiari a fost în general descrescătoare, fiind prezentată și evoluția ulterioară pentru o perioadă de 5 ani în vederea formării unei viziuni și privind evoluția ulterioară lunii implementării O.U.G. nr. 50/2010.

Comparând evoluția dobânzii în cadrul contractelor de credit în care dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, fără a se preciza care sunt factorii care determină modificarea acesteia au fost constatate următoarele modificări procentuale ale dobânzii față de modificările procentuale ale indicelui financiar corespunzător:

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Monedă credit	Dobândă inițială	Dobândă în luna sept. 2010 (implem. OUG nr. 50/2010)	Modificare dobândă (%)	Indice financiar în ultima zi din luna anterioară încheierii contractului	Indice financiar în ultima zi în luna anterioară aliniere OUG 50/2010	Modificare indice financiar (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6703310600	11.11.2005	EUR	9,90%	11,25%	13,64%	2,1966	0,8955	-59,23%
16901843300	07.04.2006	EUR	7,90%	10%	26,58%	2,7226	0,8955	-67,11%
11859101000	04.07.2006	RON	8,50%	13,50%	58,82%	8,96	6,80	-24,11%
22122702200	11.10.2006	RON	9,90%	13,50%	36,36%	9,18	6,80	-25,93%

Indicii financiari corespunzători pentru care a fost realizată analiza sunt Euribor la 3 luni și Robor la 3 luni.

Pentru a determina variația indicelui financiar corespunzător, de la data încheierii contractului până la data implementării O.U.G. nr. 50/2010 au fost luate în calcul valorile indicilor financiari din ultima zi din luna anterioară încheierii contractului (col. 7) și din ultima zi din luna anterioară implementării OUG 50/2010 (col. 8).

Analiza evoluției indicilor financiari s-a realizat pentru perioada cuprinsă între luna încheierii contractului și luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, act normativ specific prin care a fost stabilită regula ca în cazul contractelor de credit cu dobândă variabilă aceasta să fie raportată la fluctuațiile indicilor de referință, inclusiv privind contractele de credit aflate în derulare.

În cazul creditelor acordate în moneda EUR, analizând evoluția dobânzii prin raportare la evoluția indicelui de referință corespunzător, se constată că valoarea dobânzii a cunoscut o majorare cuprinsă între 13,64% -26,58% în timp ce evoluția indicelui Euribor la 3 luni a cunoscut o scădere cuprinsă între 59,23% - 67,11%.

În cazul creditelor acordate în moneda RON, analizând evoluția dobânzii prin raportare la evoluția indicelui de referință corespunzător, se constată că valoarea

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

dobânzii a cunoscut o majorare cuprinsă între 36,36%-58,82% în timp ce evoluția indicelui Robor la 3 luni a cunoscut o scădere cuprinsă între 24,11% - 25,93%.

Atât în cazul creditelor acordate în moneda EUR, cât și în moneda RON, modificarea dobânzii nu s-a realizat în funcție de evoluția indicelui de referință financiar corespunzător, modificarea dobânzii fiind în general în sensul majorării în condițiile în care evoluția indicelui de referință financiar a fost în general descrescătoare, discrepanța fiind semnificativă în cazul creditelor acordate în valută (EUR).

Prin adresa nr. 1762/29.03.2024 banca a comunicat lista contractelor de credit încheiate în perioada ianuarie 2004- septembrie 2010, în derulare la data transmiterii invitației, declarate scadent anticipat sau executate silit, în cadrul cărora dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, dar nu în funcție de un indice de referință financiar prevăzut în contract.

Lista cuprinde un număr de 1658 contracte de credit încheiate în perioada 2006 - 2009, acordate în moneda RON și EUR. Conform listei un număr de 1448 de contracte de credit erau în derulare la data trimiterii, pentru un număr de 180 de contracte a fost inițiată executarea silită (ceea ce implică declararea scadenței anticipate a creditului, deși coloana corespunzătoare nu este completată în cadrul listei) iar pentru un număr de 30 contracte de credit s-a ajuns la termen sau a fost realizată rambursarea anticipată integrală.

Ulterior, în data de 22.05.2024 a fost actualizată lista contractelor de credit încheiate în perioada ianuarie 2004- septembrie 2010 în cadrul cărora dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, dar nu în funcție de un indice de referință financiar prevăzut în contract, fiind trimisă o listă care cuprinde un număr de 2218 contracte de credit.

Având în vedere majorarea dobânzii în contextul evoluției descrescătoare a indicilor financiari corespunzători, în contextul în care în cadrul contractelor de credite dobânda a fost stabilită cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor ca fiind variabilă, fără a se preciza care sunt factorii care determină modificarea acesteia, pentru verificarea motivelor obiective de modificare a dobânzilor doar în sens crescător prin invitația nr. 313524/13.03.2024 au fost solicitate băncii documente din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul/modul de calcul a valorii dobânzii curente și factorii care au determinat modificarea valorii acesteia în perioada 2004 – 2010 (până în luna implementării OUG nr. 50/2010), pentru toate tipurile de contracte de credit încheiate cu consumatorii, în cadrul cărora dobânda curentă nu a fost stabilită ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar.

Prin adresa nr. 1762/29.03.2024 banca a comunicat următorii factori care au influențat creșterea costurilor resurselor băncii și implicit variația dobânzii:

- condițiile pieței monetare locale (evoluția dobânzilor de referință Robor);
- costurile generate de prevederi legale/administrative (derivate din nivelul și remunerarea rezervelor minime obligatorii);
- creșterea costurilor de refinanțare pe piețele monetare și de capital internaționale (mărirea spreadului de risc de țară);

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- costurile surselor atrase de la clienți (creșterea dobânzii plătite de Bancă la produsele de economisire).

Banca a transmis și diferite documente denumite „*Credite Consum GP standard*” și „*Credite imobiliare GP standard*”, în variante diferite corespunzătoare datelor la care acestea erau în vigoare, documente în cadrul cărora se realizează doar menționarea valorilor dobânzilor.

Banca doar a realizat enumerarea factorilor care au influențat variația dobânzii fără a transmite și documente și informații din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul în care aceștia au influențat variația dobânzii, respectiv mecanismul de modificare a dobânzii.

În contextul în care banca nu a transmis documente și informații din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul în care aceștia au influențat variația dobânzii, respectiv mecanismul de modificare a dobânzii, prin folosirea în cadrul contractelor a sintagmelor „variabilă” și „costurile resurselor” în descrierea mecanismului de modificare a dobânzii banca nu a îndeplinit obligația legală de a informa consumatorii în mod complet, clar, precis, fără echivoc privind elementul esențial al unui contract de credit - dobânda - astfel încât consumatorul mediu informat și diligent să aibă reprezentarea, la momentul încheierii contractului, a întinderii obligației sale, precum și a întinderii dreptului corelativ al băncii de a modifica costurile creditului.

Din documentele și informațiile transmise nu se constată existența niciun element de natură obiectivă, independent de voința băncii, cu influență concretă în mecanismul de modificare a dobânzii care să poată fi verificată astfel încât nu este constatată dovada modificării obiective a dobânzii creditului, elementul esențial al unui contract de credit.

Lipsa dovezii modificării obiective a dobânzii este importantă în contextul în care în perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, se constată modificarea semnificativă a valorii dobânzii, în sensul majorării acesteia, în contextul evoluției în general descrescătoare a indicilor financiari corespunzători.

Banca a modificat dobânzile doar în sens crescător, indiferent de evoluția indicilor de referință financiari, dar nu și în sens descrescător atunci când evoluția acestora a cunoscut o scădere continuă, or în acest caz, ținând seama de faptul că orice prevedere contractuală este prevăzută în sensul aplicării ei, este evident că consumatorul și-a exprimat acordul de voință pentru încheierea unui contract de credit în care dobânda este variabilă în funcție de evoluția pieței financiare, modificându-se atât în sens crescător cât și în sens descrescător, și nu pentru modificarea dobânzii doar în sens crescător, indiferent de evoluția pieței financiare, și doar în funcția de decizia subiectivă a furnizorului de servicii financiare.

Prin necircumstanțierea în nici un mod și prin neindicarea niciunui criteriu prin care să se definească în mod *complet, clar, precis și fără echivoc*, care sunt cazurile și factorii ce determină modificarea dobânzii, cu nerespectarea legislației specifice privind

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

protecția consumatorilor menționată la punctul II.1, consumatorii nu au fost informați în mod *complet, clar, precis și fără echivoc* privind caracteristica esențială a contractului de credit și au fost puși imposibilitatea de a *înțelege în special prestațiile la care aceștia se obligă potrivit contractului încheiat* și au fost obligați pe perioada derulării creditului la plata unor sume de bani reprezentând dobânzi stabilite într-un mod lipsit de transparență și de obiectivitate.

Omisiunea băncii de a informa consumatorul asupra modului în care este stabilită dobânda și a factorilor ce determină evoluția acesteia, constituie o încălcare a legislației specifice privind protecția consumatorilor ce are drept consecință angajarea consumatorului, din punct de vedere juridic, plecând de la o imagine neclară a întinderii drepturilor și obligațiilor asumate, și obligarea consumatorului să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului astfel încât acesta s-a aflat *în imposibilitatea de a cunoaște și anticipa mărimea obligației sale.*

Având în vedere prevederile Legii nr. 58/1998, vechiul act normativ care reglementa activitatea bancară, în contextul eforturilor depuse pe linia implementării standardelor europene în materie de transparență, și Banca Națională a României a transmis instituțiilor de credit din România (conform https://www.bancherul.ro/stire.php?id_stire=17598&titlu=bnr-a-impus-inca-din-2004-dobanzi-transparente-in-contractele-de-credit-ale-bancilor,-cerinta-nerespectata-de-unele-dintre-ele), prin adresa nr. 75/23.01.2004, hotărârea Comitetului de Supraveghere al Băncii Naționale a României, privind obligativitatea instituțiilor de credite începând cu data 01.04.2004 de a prezenta în cuprinsul tuturor contractelor încheiate cu clientela non-financiară modalitatea de calcul utilizată pentru determinarea dobânzii aferente produselor/serviciilor bancare care fac obiectul acestor contracte, cu explicitarea conținutului variabilelor care compun formulele în cauză.

În condițiile în care banca nu a transmis documente și informații din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul în care aceștia au influențat variația dobânzii, respectiv mecanismul de modificare a dobânzii, singurul factor obiectiv, independent de voința băncii, care poate fi considerat că a determinat modificarea dobânzii, și a cărei evoluție poate fi verificată atât de către consumatori, cât și de către Autoritate, este indicele financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul.

În perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010 valoarea dobânzii a cunoscut o evoluție doar în sens crescător iar valoarea dobânzii din luna septembrie 2010 este cea care a fost luată în calcul de bancă la implementarea O.U.G. nr. 50/2010.

Implementarea O.U.G. nr. 50/2010 în luna septembrie 2010, mai exact a prevederilor art. 37, care reglementa raportarea dobânzii variabile la fluctuațiile indicilor de referință, s-a realizat prin scăderea din valoarea dobânzii, în vigoare în luna anterioară implementării, a valorii indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, rezultând astfel o marjă fixă pe întreaga perioadă rămasă de derulare a creditului.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Implementarea O.U.G. nr. 50/2010 în luna septembrie 2010 a fost realizată în modalitatea menționată anterior pentru toate creditele în cadrul cărora dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, dar nu în funcție de un indice de referință financiar prevăzut în contract, cu excepția contractelor pentru care au fost încheiate acte adiționale începând cu anul 2009, pentru care dobânda a fost stabilită deja în cadrul actelor adiționale ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar având în vedere prevederile art. 9³, lit. e) din O.U.G. nr. 174/2008.

În special pentru creditele în valută (EUR) valoarea mică a indicelui financiar corespunzător (ex.: Euribor la 3 luni în ultima zi din luna anterioară implementării O.U.G. nr. 50/2010 a avut valoarea 0,8955) a determinat stabilirea unei marje a băncii cu valoare mare.

Modificarea dobânzii doar în sens crescător în perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010, sau luna încheierii primului act adițional încheiat începând cu anul 2009, în condițiile în care evoluția indicilor financiari a avut o tendință în general descrescătoare, a avut ca rezultat o marjă fixă a băncii mai mare și implicit o valoare procentuală a dobânzii mai mare decât cea care ar fi trebuit luată în calcul dacă evoluția dobânzii ar fi fost determinată de evoluția indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, singurul factor obiectiv comparativ cu care s-a putut verifica evoluția dobânzii.

Valoarea procentuală a dobânzii mai mare este cea care a determinat plata de către consumatori a unor dobânzi în quantum mai mare și un ritm mai lent de plată a creditului (principalului), respectiv înregistrarea în continuare a unui sold majorat al acestuia.

Valoarea procentuală a dobânzii mai mare este cea care a determinat valoarea mai mare a marjei fixe a băncii din cadrul formulei dobânzii pentru întreaga perioadă ulterioară de derulare a creditului, fapt care are ca rezultat plata ulterioară de către consumatori, în fiecare lună, atât a unui quantum al dobânzii mai mare, cât și înregistrarea unui sold mai mare al principalului sau al datoriei mai mare, decât cel care ar fi fost plătit sau care ar fi fost înregistrat dacă evoluția dobânzii ar fi fost determinată de evoluția indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, astfel încât cu fiecare percepere a ratei dobânzii astfel majorate sau cu fiecare plată a datoriei rezultate în urma unei rate a dobânzii majorate sunt afectate interesele economice ale consumatorilor.

Plata unor dobânzi în quantum mai mare se realizează de către consumatori până la ajungerea la termen a creditului sau până la plata integrală anticipată a creditului sau până la stingerea datoriei.

Totodată, având în vedere modalitatea de calcul a anuității (ratei lunare) perceperea unei dobânzi mai mari în prima perioadă a creditului, în care cota dobânzii în cadrul ratei lunare este mult mai mare decât cota principalului, a determinat plata de către consumatori a unor sume corespunzătoare mult mai mari, banca a modificat dobânzile, cu nerespectarea legislației specifice protecției consumatorilor, doar în sens

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

crescător în prima perioadă de derulare a creditelor, perioadă în care impactul dobânzii asupra cuantumului anuității (ratei lunare) este cel mai mare.

În perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010 consumatorii au fost obligați, cu nerespectarea legislației specifice protecției consumatorilor, la plata unor sume de bani reprezentând dobânzi care au fost stabilite într-un mod lipsit de transparență și de obiectivitate, care are efect și în prezent prin calcularea unor dobânzi și plata de către consumatori a unor dobânzi în cuantum mai mare, respectiv majorarea costului total al creditului și înregistrarea unui sold al principalului sau al datoriei mai mare decât cele rezultate din determinarea dobânzii în funcție de indicele de referință corespunzător monedei în care a fost acordat creditului, afectându-se astfel interesele economice ale consumatorilor.

În data de 22.05.2024 banca a comunicat lista actualizată a contractelor de credit încheiate în perioada ianuarie 2004- septembrie 2010 în cadrul cărora dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, dar nu în funcție de un indice de referință financiar prevăzut în contract, listă care cuprinde un număr de 2218 contracte de credit, din care 1968 contracte de credit erau la data transmiterii în derulare. Pentru un număr de 250 contracte de credit s-a constatat inițierea executării silite. Pentru un număr de 30 contracte s-a constatat rambursarea anticipată integrală.

Conform prevederilor art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, prestatorii de servicii au obligația *să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora.*

Având în vedere considerentele prezentate prin acordarea de credite în cadrul cărora dobânda nu a fost stabilită ca fiind variabilă într-un mod complet, clar, precis și fără echivoc, cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor, iar singurul factor obiectiv pentru care a putut fi realizată verificarea – indicele financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul – a cunoscut o evoluție în general descrescătoare, dar dobânzile au cunoscut în perioada de la data acordării creditului și până în luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, doar o evoluție în sensul majorării, astfel încât și în prezent dobânda este calculată dintr-un indice de referință financiar și o marjă a băncii majorată, iar soldul creditului/datoriei este majorat, se constată prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale consumatorilor, cu nerespectarea art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992.

III.2 Din contractele de credit alese aleatoriu pentru următoarele contracte de credite ipotecare, care intră sub incidența Legii nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare, s-a constatat perceperea de comision de gestionare sau de administrare:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
13800423100	08.02.2006	CHF	300	17260
64666630300	08.07.2008	RON	240	68750
33794652000	06.03.2010	RON	180	95000

Conform art. 2, lit. c) din Legii nr. 190/1999 creditul ipotecar pentru investiții imobiliare este definit ca fiind creditul acordat cu îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

1. este acordat în scopul efectuării de investiții imobiliare cu destinație locativă sau cu altă destinație decât cea locativă ori în scopul rambursării unui credit ipotecar pentru investiții imobiliare contractat anterior;
2. acordarea creditului este garantată cel puțin cu ipoteca asupra imobilului care face obiectul investiției imobiliare pentru finanțarea căreia se acordă creditul, respectiv cu ipoteca asupra imobilului obiect al investiției imobiliare pentru finanțarea căreia a fost anterior acordat un credit ipotecar pentru investiții imobiliare, a cărui rambursare urmează a fi astfel finanțată.

Perceperea comisionului de gestionare sau de administrare este prevăzută în cadrul contractelor astfel:

- contract nr. 43212674410/03.07.2005 – art. V.1: *pentru creditul acordat debitorul va plăti creditorului următoarele comisioane – comision unic de gestionare credit 1,5% din valoarea creditului, respectiv 750 EUR;*

- contract nr. 47798572400/11.09.2005 – art. VI.1: *pentru creditul acordat debitorul va plăti creditorului următoarele comisioane – comision unic de gestionare credit 1,5% din valoarea creditului, minim 200 EUR + 0,2% din valoarea creditului – pentru evaluare garanții – plătitibil în RON; cheltuielile de evaluare garanții sunt prevăzute distinct de comisionul de gestionare;*

- contract nr. 13800423100/08.02.2006 – art. VI.1: *pentru creditul acordat debitorul va plăti creditorului următoarele comisioane – comision unic de gestionare credit 1,5% din valoarea creditului, minim 200 EUR + 0,2% din valoarea creditului – pentru evaluare garanții – plătitibil în RON; cheltuielile de evaluare garanții sunt evidențiate distinct de comisionul de gestionare;*

- contract nr. 68962614450/11.10.2006 – art. VI.1: *debitorii se angajează să plătească creditorului următoarele comisioane: comision de întocmire a dosarului 1,5% din valoarea creditului, comision de administrare anuală a creditului 0,07%/lună, calculat la soldul creditului, începând cu prima aniversare; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de administrare;*

- contract nr. 40079001300/06.08.2006 – art. VI.1: *pentru comisionul acordat, debitorii vor plăti creditorului următoarele comisioane: comision acordare credit 2% din*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

valoarea creditului, comision de gestionare lunar 0,1%; comisionul de acordare/întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 21930360400/12.06.2006 - art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 2%, minim 800 ron, valoarea comisionului este de 960 ron, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,06%; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 26645790500/10.10.2007 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 1011,74 lei sau 1,44%, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,1%; %; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 60719031400/07.11.208 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 1,44% la valoarea creditului, minim 200 eur, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,10% luna la soldul creditului; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 64666630300/08.07.2008 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 0,8% din valoarea creditului, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,05% la valoarea creditului; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 40995312200/10.08.2009 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 1 % din valoarea creditului, dar nu mai puțin de 800 ron, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,10% se percepe lunar, începând cu prima scadență din grafic, la soldul creditului existent înainte de rambursarea ratei; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 33794652000/06.03.2010 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 1 %, dar nu mai puțin de 800 ron, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,10% la valoarea creditului acordat; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

- contract nr. 33212271700/09.06.2007 – art. 8: împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 1,8 %, dar nu mai puțin de 100 EUR, comision lunar de gestionare a creditului, la data prezentei 0,10% perceput la soldul creditului; comisionul de întocmire a dosarului este prevăzut distinct de comisionul de gestionare;

Pentru primele 3 contracte de credit comision unic de gestionare credit a fost perceput în luna acordării creditului iar în cazul celorlalte contracte de credit comisionul de gestionar/administrare a fost perceput lunar.

Au fost identificate următoarele contracte, din cele alese aleatoriu, care intră sub incidența Legii nr. 190/1999, pentru care banca nu a perceput comisioane de gestionare/administrare ci doar comisioane aferente întocmirii documentației de credit: 8439981200/07.03.2007, 51002741400/09.07.2007, 32385150400/07.09.2008.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform prevederilor art. 15 din Legea nr. 190/1999, în forma în vigoare la data încheierii contractului: *“în sarcina împrumutatului vor fi puse numai cheltuielile aferente întocmirii documentației de credit și constituirii ipotecii și altor garanții, după caz”*.

Folosirea adverbului exclusiv „*numai*” indică în mod clar că asemenea cheltuieli trebuie să se raporteze exclusiv la acele cheltuieli generate de procesarea documentației de credit.

Comisioanele de întocmire dosar/acordare credit contracte au fost percepute de către bancă pentru verificarea și analiza documentelor care fac parte din dosarele de credit în scopul evaluării încadrării în condițiile băncii privitoare la gradul de îndatorare și posibilitatea de rambursare a creditelor, verificarea și analiza documentelor de proprietate pentru constituirea garanțiilor imobiliare, pregătirea și redactarea contractelor de credit și de garanție, astfel încât reprezintă *cheltuieli aferente întocmirii documentației de credit și constituirii ipotecii și altor garanții, după caz*, care sunt prevăzute a fi puse în sarcina împrumutatului conform prevederilor art. 15 din Legea nr. 190/1999.

Dar, comisioanele lunare de gestionare sau de administrare a creditului reprezintă în fapt cheltuielile realizate de către bancă cu activitatea de administrare a creditului, cheltuieli care nu se regăsesc printre cheltuielile care sunt reglementate prin art. 15 din Legea nr. 190/1999, ca fiind cheltuielile care pot fi puse în sarcina împrumutatului.

Prin comisioanele de gestionare/administrare au fost puse în sarcina consumatorilor, în calitate de împrumutați, costurile băncii aferente activității de administrare în scopul monitorizării, înregistrării, efectuării de operațiuni de către bancă în scopul utilizării/rambursării creditului, precum: efectuarea de operațiuni de mentenanță a contului de credit, actualizarea lunară a informațiilor, administrarea graficului de rambursare și alte operațiuni aferente activității de monitorizare a creditului, activități care nu se regăsesc în categoriile de activități prevăzute de art. 15 din Legea nr. 190/1999 pentru care cheltuielile pot fi puse în sarcina împrumutaților.

Prin exprimarea comisioanelor de gestionare/administrare sub formă procentuală din valoarea creditului sau soldului creditului se deduce faptul că banca nu s-a raportat la cheltuielile suportate cu ocazia procesării documentației de credit, ci doar la valoarea creditului sau soldului creditului, prin urma cu nerespectarea explicită a prevederilor art. 15 din Legea nr. 190/1999.

Invocarea prevederilor art. 36 alin. (3) din OUG nr. 50/2010, modificat prin art. 15 din Legea nr. 288/2010, conform cărora *„comisionul de administrare se percepe pentru monitorizarea/inregistrarea/efectuarea de operațiuni de către creditor în scopul utilizării/rambursării creditului acordat consumatorului. În cazul în care acest comision se calculează ca procent acesta va fi aplicat la soldul curent al creditului”*, nu poate fi acceptat ca argument în perceperea comisionului de gestionare/de administrare din următoarele considerente:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform art. 91 din O.U.G. nr. 50/2010, în forma inițială, la data intrării în vigoare, 21.06.2010: *De la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, prevederile Legii nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare, cu modificările și completările ulterioare, se aplică numai contractelor încheiate cu persoane juridice, cu excepția art. 11 și 12, art. 13 alin. (2), art. 18 și 19 care se aplică și contractelor încheiate cu consumatori persoane fizice.*

Prevederile art. 91 din O.U.G. nr. 50/2010 au fost modificate în decembrie 2010 prin Legea nr. 288/2010 în următoarea formă: *„De la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, prevederile Legii nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare, cu modificările și completările ulterioare, se aplică numai contractelor încheiate cu persoane juridice, cu excepția art. 1, art. 2 lit. a)- g), art. 3-5, 10-12, art. 13 alin. (2), art. 16-25, 27-28 și 33-34, care se aplică și contractelor încheiate cu consumatori persoane fizice”* susținând că *intenția legiuitorului a fost ca principiile protecției consumatorului aplicabile acestui tip de credite să fie cele din OUG 50/2010, odată cu aprobarea sa.*

În ambele forme în cadrul art. 91 din O.U.G. nr. 50/2010 prevederile art. 15 din Legea nr. 190/1999, nu sunt menționate ca fiind aplicabile și contractelor contractelor încheiate cu consumatori persoane fizice, în condițiile în care prin prevederile art. 36, alin. (1) și (3) din O.U.G. nr. 50/2010 se reglementează perceperea comisionului de administrare, pentru monitorizarea/înregistrarea/efectuarea de operațiuni de către creditor în scopul utilizării/rambursării creditului acordat consumatorului, ca fiind unul din comisioanele care pot fi percepute de către bancă, iar prin O.U.G. nr. 50/2010 a fost modificată și Legea nr. 190/1999 prin introducerea definiției costului total al creditului pentru împrumutat, la art. 2, lit. h), cu menționarea pe lângă dobândă și a comisioanelor, taxelor și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte împrumutatul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor iar la art. 9, lit. c) este prevăzută informarea obligatorie a împrumutatului privind costul total al creditului.

Dar în cadrul prevederilor art. 91 din O.U.G. nr. 50/2010 se menționează în mod expres că aceste prevederi se aplică de la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010, respectiv de la data 21.06.2010.

Totodată, conform art. 95 din O.U.G. nr. 50/2010, introdus prin Legea nr. 288/2010, *prevederile prezentei ordonanțe de urgență nu se aplică contractelor în curs de derulare la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, cu excepția dispozițiilor art. 37¹, ale art. 66-69, or, contractul de credit încheiat cu petenta a fost încheiat în data de 12.09.2007, fiind în vigoare la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010, astfel încât prevederile O.U.G. nr. 50/2010 nu se aplică contractelor de credit ipotecare încheiate de către petent, cu excepția prevederilor legale menționate.*

Prin adresa nr. 1762 din 29.03.2024, invocând prevederile legale menționate anterior, care nu erau în vigoare la data încheierii contractelor, banca susține, fără temei, intenția legiuitorului a fost ca principiile protecției consumatorului aplicabile

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

acestui tip de credite – creditele ipotecare - sa fie cele din OUG 50/2010, odată cu aprobarea sa.

Banca are obligația de a respecta prevederile art. 15 din Legea nr. 190/1999, în forma în vigoare la data încheierii contractelor, prin care se legiferează în mod expres cheltuielile care pot fi puse în sarcina împrumutatului, or, prin perceperea unui comision de gestionare/administrare, cheltuielile realizate de către bancă pentru administrarea creditului, sunt puse în sarcina împrumutatului, care are obligația de a le plăti, contrar prevederilor legale menționate.

Privind contractele nr. 40079001300/06.08.2006, nr. 21930360400/12.06.2006, 26645790500/10.10.2007, 60719031400/07.11.2008, 64666630300/08.07.2008, 40995312200/10.08.2009, 33794652000/06.03.2010 și în ultima lună (noiembrie 2023), pentru care au fost transmise extrasele de cont curent și de credit în cadrul tematicii, se constată perceperea comisionului de administrare/gestionare astfel încât pentru contractele menționate perceperea comisionului de gestionare/administrare se realizează și în prezent.

Conform prevederilor art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, prestatorii de servicii au obligația *să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora.*

Prin perceperea comisioanelor de gestionare sau de administrare a creditului, cu nerespectarea prevederilor Legii nr. 190/1999, s-a creat un prejudiciu consumatorilor reprezentat de valoarea totală a comisioanelor menționate plătite pe întreaga perioadă de derulare a contractelor sau până la data la care aceste comisioane au fost eliminate prin acte adiționale, fiind înregistrat astfel un cost total al creditului mai mare decât cel prevăzut de lege, afectându-se astfel interesele economice ale consumatorilor.

Totodată, sumele de bani achitate de către consumatori pentru plata comisionului de gestionare/administrare, perceput cu nerespectarea Legii nr. 190/1999, puteau fi folosite de către consumatori pentru rambursarea anticipată parțială a creditului caz în care costul creditului s-ar fi diminuat.

Având în vedere considerentele prezentate la punctele III.4 prin perceperea de comisioane de gestionare/administrare cu nerespectarea art. 15 din Legea nr. 190/1999, astfel încât și în prezent se înregistrează un cost total al creditului și un sold al creditului/datoriei majorate, se constată prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale consumatorilor, cu nerespectarea art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992.

Având în vedere considerentele prezentate la punctele III.1 și III.2, se constată prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale încălcându-se astfel prevederile art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. a) din O.G. nr. 21/1992, cu amendă contravențională în valoare de 30000 lei.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În condițiile în care nerespectarea prevederilor legale a fost constatată în cadrul unor contracte de credit alese aleatoriu deducem că nerespectarea prevederilor se realizează pentru portofolii de contracte de credit.

IV. Fapta contravențională privind afectarea gravă și în mod repetat a intereselor economice ale unuia sau mai multor consumatori

Conform art. 51, alin. (3) din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor: *"Nerespectarea dispozițiilor legale privind protecția consumatorilor care, potrivit art. 50, constituie contravenție, dacă fapta a avut ca urmare afectarea gravă și în mod repetat a intereselor economice ale unuia sau mai multor consumatori, se sancționează cu amendă contravențională de la 5.000 lei la 25.000 lei"*.

Având în vedere fapta contravențională prevăzută la punctul III, prin care banca a prestat servicii financiare prin care au fost afectate în mod grav și repetat interesele economice a mai multor consumatori (un număr estimat la peste 1600 consumatori) prin nerespectarea dispozițiilor art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, se constată fapta contravențională prevăzută de art. 51, alin. (3) din O.G. nr. 21/1992 și se sancționează prin aceleași prevederi legale cu amendă contravențională în valoare de 10000 lei.

V. Fapta contravențională privind introducerea de comisioane

V.1 În contractul nr. 85449461400/05.03.2010 (nr. 24/30.04.2010) la art. 8 se prevede: *"Împrumutul va plăti băncii comisioane conform N2I19"*. Trimiterea la un document intitulat „N2I19” se realizează cu nerespectarea art. 9³, lit. b) din O.G. nr. 21/1992 conform căruia: *"dobânzile, precum și toate comisioanele, taxele, tarifele, spezele bancare sau orice alte costuri aferente acordării și derulării contractului, respectiv aferente unor servicii în privința cărora consumatorul nu dispune de libertate de alegere vor fi menționate în contract, fără a se face trimiteri la condiții generale de afaceri ale furnizorului de servicii financiare, lista de tarife și comisioane sau orice alt înscris"*

În cadrul contractului nu este prevăzută perceperea niciunui comision.

Conform extrasului de cont curent IBAN RO07BRDE140SV80588251400 și extrasului de credit în perioada 15.11.2013 – 17.12.2013 a fost perceput comision de administrare de 0,16% (la sold), care nu este prevăzut în contract, fiind înregistrate următoarele sume: 5,94 lei în data de 15.11.2013, 106,97 lei în data 06.12.2013 și 112,67 lei în data 15.12.2013

În data de 18.12.2013 a fost încheiat actul adițional nr. 1 în cadrul căruia la art. art. 2, lit. b) sunt prevăzute următoarele: *"Începând cu 18.12.2013 banca va percepe comision lunar de administrare credit 0,112% calculat la soldul creditului."*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform extrasului de cont curent IBAN RO07BRDE140SV80588251400 și extrasului de credit începând cu data 18.12.2013 a fost perceput comision de administrare de 0,112% calculat la soldul creditului, fără ca acesta să fie prevăzut în contract. Comisionul este perceput și în ultima lună (noiembrie 2023), pentru care au fost transmise extrasele de cont curent și de credit în cadrul tematicii astfel încât comisionul de administrare este perceput și în prezent.

Conform art. 9³, lit. e), punctul 2 din O.G. nr. 21/1992: „se interzice introducerea și perceperea de noi taxe, comisioane, tarife, speze bancare sau orice alte costuri care nu au fost menționate în contract”.

Prin perceperea comisionului de administrare în perioada 15.11.2013 – 17.12.2013 fără a fi menționat în contract și prin introducerea începând cu data 18.12.2013 a comisionului de administrare prin art. 2, lit. b) din actul adițional nr. 1/18.12.2013 și perceperea acestuia din data de 18.12.2013 se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 2 din O.G. nr. 21/1992.

V.2 În contractul nr. 29896983300/03.03.2008 (nr. 174/22.02.2008) la art. 8 se prevede: „*Împrumutatul va plăti băncii: comision de întocmire dosar: 381,60 eur, comision de rambursare anticipată la data prezentei 3%*”

În cadrul contractului nu este prevăzută perceperea niciunui comision de administrare.

Conform extrasului de cont curent IBAN RO41BRDE330SV29896803300 și extrasului de credit în perioada 01.03.2008 – 23.09.2010 au fost percepute sume de bani reprezentând comision de administrare, fără ca acesta să fie prevăzut în contract.

În extrase nu este menționat procentul comisionului de administrare dar din analiza sumelor menționate se constată că acesta este 0,1% din soldul creditului.

În data de 24.09.2010 a fost încheiat actul adițional nr. 1 în cadrul căruia la art. art. 4. sunt prevăzute următoarele: „*Împrumutatul va plăti băncii următoarele comisioane care vor înlocui comisioanele prevăzute în contractul de credit (inițial): a) comision de gestionare lunară a creditului, în sumă fixă sau calculat ca procent din soldul creditului sau din valoarea creditului reeșalonat. La data prezentului act adițional acest comision este de 0,10% din soldul creditului reeșalonat*”.

Conform extrasului de cont curent IBAN RO41BRDE330SV29896803300 și extrasului de credit începând cu data 24.09.2010 a fost perceput comision de gestionare/administrare de 0,10% calculat la soldul creditului, fără ca acesta să fie prevăzut în contract. Prin introducerea și perceperea comisionului de gestionare/administrare fără ca acesta să fie prevăzut în contract se afectează și soldul creditului/datoriei în prezent care este majorat.

Conform art. 9³, lit. e), punctul 2 din O.G. nr. 21/1992: „se interzice introducerea și perceperea de noi taxe, comisioane, tarife, speze bancare sau orice alte costuri care nu au fost menționate în contract”.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Prin perceperea comisionului de administrare în perioada 01.03.2008 – 23.09.2010 fără a fi menționat în contract și prin introducerea începând cu data 24.09.2010 a comisionului de gestionare prin art. 4, lit. a) din actul adițional nr. 1/24.09.2010 și perceperea acestuia din data de 24.09.2010 se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 2 din O.G. nr. 21/1992.

Având în vedere considerentele prezentate la punctele V.1 și V.2 se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 2 din O.G. nr. 21/1992 și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. e) din O.G. nr. 21/1992 cu amendă contravențională în valoare de 5000 lei.

VI. Fapta contravențională privind nerespectarea prevederilor contractuale

VI.1 În contractul nr. 29896983300/03.03.2008 la art. 7 se prevede: „*Creditul se acordă cu o dobândă fixă în primul an de creditare, de 5,57% pe an, după care se aplică dobânda indexabilă, stabilită pe baza indicelui monetar Euribor la 3 luni + 2,5 pb, marjă fixă.*”

Conform extrasului de cont curent IBAN RO41BRDE330SV29896803300 și extrasului de cont de credit în primul an nu a fost dobânda de 5,57% pe an ci o dobândă mai mare de 5,75% pe an, contrar art. 7 din contract.

Prin perceperea unei dobânzi majorate în primul an de creditare, cu nerespectarea art. 7 din contract, s-a realizat majorarea costului creditului pe întreaga perioadă de derulare a creditului iar soldul creditului/datoriei este majorat în prezent.

Conform art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992 prestatorii de servicii au obligația „*să respecte condițiile prescrise sau declarate, precum și clauzele prevăzute în contracte*”.

Având în vedere considerentele prezentate prin perceperea unei dobânzi majorate față de cea prevăzută în contract în primul an de creditare, contrar art. 7 din contract, se constată nerespectarea art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992.

VI.2 În contractul nr. 68962614450/11.10.2006 (nr. 74/10.11.2006) la art. VI.1 se prevede plata unui „*comision de administrare anuală 0,07%/lună, calculat la soldul creditului, începând cu prima aniversare*”. Comisionul de administrare nu este prevăzut în graficul de rambursare fiind prevăzut doar în cadrul art. VI.1 din contract.

Conform extrasului de cont curent RO32BRDE445SV55806524450 și extrasului de credit sume reprezentând comision de administrare au fost percepute inclusiv în primul an de derulare a creditului, respectiv în perioada 10.12.2006 – 10.12.2007 (perioadă corespunzătoare primelor 12 luni, conform graficului de rambursare) și nu începând cu prima aniversare, care reprezintă data la care creditului îndeplinește un an, respectiv începând cu cea de-a 13-a lună.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Deși sintagma „*prima aniversare*” nu este definită în contract, pentru un consumator mediu, dar și în limbajul uzual folosit în cadrul instituțiilor de credit, prin *prima aniversare* nu se înțelege prima dată scadentă a creditului ci data la care creditul a împlinit un an, aniversarea realizându-se anual, fiind asociată unei perioade de un an de zile. Interpretarea sintagmei „*primei aniversări*” ca aniversare anuală se realizează având în vedere și preveerile art. 1, alin. (2) din Legea nr. 193/2000 conform căroră „*În caz de dubiu asupra interpretării unor clauze contractuale, acestea vor fi interpretate în favoarea consumatorului*”.

Prin urmare, perceperea comisionului de administrare de 0,07%/lună în perioada primului an de derulare a creditului s-a realizat cu nerespectarea art. VI.1 din contract iar nerespectarea a majorat costul total al creditului pe întreaga perioadă de derulare a creditului.

Conform art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992 prestatorii de servicii au obligația „*să respecte condițiile prescrise sau declarate, precum și clauzele prevăzute în contracte*”.

În data de 14.12.2021 a fost încheiat actul adițional nr. 3 prin care s-a realizat conversia creditului din CHF în RON, dar soldul creditului la care s-a realizat conversia este majorat având în vedere perceperea comisionului de administrare în primul an astfel încât și în prezent soldul creditului în RON, la care se calculează în continuare dobândă este majorat.

Prin perceperea comisionului de administrare în perioada primului an de derulare a creditului contract în primul an de creditare, contrar art. VI.1 din contract, se constată nerespectarea art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992.

Având în vedere considerentele prezentate la punctele VI.1 și VI. 2 se constată nerespectarea prevederilor art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992 și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. c) din O.G. nr. 21/1992 cu amendă contravențională de 5000 lei.

VII. Francul elvețian (CHF)

Moneda CHF (franc elvețian) reprezintă o valută așa cum este definită la art. 4, punctul 4.4 din Anexa nr. 1 din Regulamentul Băncii Naționale a României (B.N.R.) nr. 4/2005 privind regimul valutar și face parte din valutele cotate, respectiv lista cursurilor de schimb ale pieței valutare, comunicată de B.N.R., prevăzută la art. 4, punctul 4.5 din aceeași Anexă.

Cursul de schimb reprezintă raportul de schimb între două monede care se compară în cadrul mecanismului cursului de schimb sau altfel definit este prețul unei monede exprimat în raport cu moneda altei țări.

Conform prevederilor art. 4, alin. (1) Instrucțiunile privind organizarea și funcționarea pieței valutare interbancare din România, Anexa nr. 1 la Regulamentul

AGENT CONSTATATOR,   MARTOR,   CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

B.N.R. nr. 1/2004, valuta CHF a reprezentat una din cele 4 valute (alături de EUR, USD și GBP) pentru care instituțiile de credit (intermediarii) erau obligați să afișeze cursurile de schimb valutar ale monedei naționale - leu (vânzare/cumpărare), la vedere (spot) și la termen (forward), Regulament care a fost abrogat de Regulamentul B.N.R. nr. 4/2005.

Lista cursurilor de schimb ale pieței valutare este în prezent publicată online de B.N.R. la adresa <https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb-524-Mobile.aspx> iar istoricul cursului de schimb poate fi accesat la secțiunea "Baza de date interactivă" la adresa <https://www.bnr.ro/Baza-de-date-interactiva-604.aspx>, categoria *Piețe financiare > Piață valutară interbancară > Cursul de schimb al pieței valutare.*

Evoluția cursului de schimb se reflectă în aprecierea/deprecierea unei monede față de altă monedă cu care se compară.

În cazul părților participante într-un contract de credit riscul valutar reprezintă pierderea înregistrată de o parte a unui contract de credit ca urmare a unor fenomene economice, monetare și valutare ce se pot produce pe perioada derulării contractului și care afectează cursul de schimb.

În cazul unui credit acordat într-o altă monedă decât moneda națională, respectiv într-o valută, în cazul scăderii cursului valutar, respectiv aprecierea monedei naționale în comparație cu valuta, riscul valutar se produce pentru bancă, iar în cazul creșterii cursului valutar, respectiv deprecierea monedei naționale în comparație cu valuta, riscul valutar se produce pentru împrumutat.

În urma analizării documentației conexe contractelor de credite, alese aleatoriu, se constată că niciunul din consumatori, în calitate de împrumutați, nu avea la data acordării creditului venituri în moneda CHF (franc elvețian), respectiv nu era acoperit în mod natural la riscul valutar, deși este posibil ca un număr extrem de mic de consumatori, raportat la numărul de credite acordate, să fi obținut la data acordării creditului venituri periodice în moneda CHF (franc elvețian) și să fie astfel acoperiți în mod natural la riscul valutar.

Conform Normei B.N.R. nr. 11/2005, în prezent abrogată, *se consideră că o persoană este acoperită în mod natural la riscul valutar în cazul în care aceasta generează fluxuri de numerar nete pozitive în valută cotată, care să permită rambursarea la termen a fiecărei rate de credit (principal și dobândă). Intrările de numerar vor fi ajustate în funcție de gradul de certitudine și de caracterul de permanență al acestora.*

Variația cursului valutar, care are ca efect riscul valutar, este o noțiune general cunoscută de către un consumator mediu, fiind de notorietate faptul că o valută se poate aprecia sau deprecia în raport de moneda națională.

Din baza de date interactivă pusă la dispoziție de către Banca Națională a României (<https://www.bnr.ro/Baza-de-date-interactiva-604.aspx>) se constată în perioada iulie 2005 – aprilie 2024 următoarele valori ale cursului de schimb CHF/RON:

- la data 04.07.2005: 1 CHF = 2,3224 lei;

AGENT CONSTATATOR,   MARTOR,   CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- la începutul anului 2006: 1 CHF = 2,3664 lei;
- la începutul anului 2007: 1 CHF = 2,0787 lei;
- la începutul anului 2008: 1 CHF = 2,1911 lei;
- la începutul anului 2009: 1 CHF = 2,6745 lei;
- la începutul anului 2010: 1 CHF = 2,8419 lei;
- la începutul anului 2011: 1 CHF = 3,4242 lei;
- la începutul anului 2012: 1 CHF = 3,5456 lei;
- la începutul anului 2013: 1 CHF = 3,6523 lei;
- la începutul anului 2014: 1 CHF = 3,6498 lei;
- la începutul anului 2015: 1 CHF = 3,7428 lei;
- la începutul anului 2016: 1 CHF = 4,1544 lei;
- la începutul anului 2017: 1 CHF = 4,221 lei;
- la începutul anului 2018: 1 CHF = 3,9623 lei;
- la începutul anului 2019: 1 CHF = 4,1529 lei;
- la începutul anului 2020: 1 CHF = 4,4084 lei;
- la începutul anului 2021: 1 CHF = 4,5036 lei;
- la începutul anului 2022: 1 CHF = 4,7725 lei;
- la începutul anului 2023: 1 CHF = 4,9834 lei;
- la începutul anului 2024: 1 CHF = 5,3351 lei;

Graficul evoluției cursului de schimb al valutei CHF (franc elvețian) în raport cu moneda națională – Leu -, în perioada 2005 – 2024 este următorul:

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/grafic-valute>

În perioada iulie 2005 – aprilie 2024 evoluția cursului de schimb CHF/Leu a fost în general în sensul aprecierii valutei CHF în raport cu moneda națională, cu excepția anilor 2007, 2014 și 2018 când valuta CHF s-a depreciat ușor în raport cu moneda națională, valuta CHF (franc elvețian) apreciindu-se în raport cu moneda națională de la

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

cursul de 2,3224 lei, în data de 04.07.2005, la cursul de 5,3351 lei, la începutul anului 2024, o majorare cu 129,72 %.

Prin Regulamentul B.N.R. nr. 1/2000 sunt reglementate operațiunile de piață monetare care pot fi efectuate de către Banca Națională a României (B.N.R), două dintre operațiunile care pot fi efectuate de către Banca Națională a României fiind cumpărarea la vedere de valută convertibilă contra lei, în scopul injectării de lichiditate și vinderea la vedere de valută convertibilă contra lei, în scopul absorbției de lichiditate, operațiuni ce reprezintă modalități prin care Banca Națională a României poate interveni pe piața valutară pentru a influența cursul de schimb al valutei la vedere pentru care realizează operațiunile de cumpărare sau de vânzare.

În cadrul conferinței de presă a Guvernatorului B.N.R. din data 17.05.2005 "**Politica monetară în contextul macroeconomic al anului 2005**" (<https://www.bnro.ro/files/d/Noutati/Prezentari%20si%20interviuri/R20050217guv.pdf>) sunt prezentate reguli, principii și date privind politica de curs valutar a B.N.R. într-o perioadă anterioară acordării creditelor în moneda CHF.

La pag. 34 sunt precizate modalitățile prin care B.N.R. influențează piața valutară prin intermediul intervențiilor directe (vânzări și cumpărări pe piață) și indirecte (influențarea cererii/ofertei de valută, regimul valutar și convertibilitatea, declarații publice și moral suasion).

La pag. 3 este menționată flotarea controlată a regimului cursului de schimb și următoarele caracteristici ale evoluției până în anul 2004: intervenții relativ frecvente pe piața valutară, flexibilitate mai redusă a cursului, predictibilitate ridicată a cursului, adâncime redusă a pieței.

La pag. 4 sunt prezentate următoarele caracteristici ale evoluției în anul 2004: cumpărarea netă de către B.N.R. de 3,2 miliarde EUR pentru atingerea nivelului optim al rezervei valutare (circa 5 luni de importuri) și menținerea în limite rezonabile a aprecierii reale a cursului leului.

La pag. 5 este prezentată strategia operațională începând cu noiembrie 2004: flexibilitate mai mare a cursului, intervenții ale B.N.R. mai puțin frecvente și mai puțin predictibile, scopul intervențiilor fiind în principal cel de menținere a nivelului optim al rezervelor (aproximativ 5 luni de importuri) iar obiective subsidiare sunt menționate: menținerea flexibilității (în ambele sensuri) a cursului într-un câmp sustenabil pe termen lung, descurajarea influxurilor speculative, distribuirea mai rațională a câștigurilor și pierderilor pe piață.

La pag. 6 sunt prezentate media lunară a numărului operațiunilor B.N.R. pe piața valutară în perioada 2000-2003: 18 operațiuni/lună în anul 2000, 15 operațiuni/lună în anul 2001, 9 operațiuni/lună în anul 2002, 3 operațiuni/lună în anul 2003.

La pag. 9 sunt menționate numărul mediu de 6 operațiuni B.N.R./lună și creșterea nivelului mediu zilnic al cumpărărilor nete ale BNR la 12,5 milioane euro în 2004 față de 4,9 milioane euro media anilor 2000-2003.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

La pag. 7,8, 10 și 11 sunt reprezentate grafic tranzacțiile zilnice pe piața valutară, în milioane de EUR în anii 2001, 2003, 2004 și 2005 (până în luna februarie) cu evidențierea cumpărărilor nete realizate de către B.N.R..

La pag. 13 este prezentată, în ROL (lei vechi), evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de moneda EUR (Euro), moneda oficială din statele membre ale Uniunii Europene.

La pag. 14 sunt prezentate date aferente perioadei 2000-2004 privind aprecierea/deprecierea reală a leului față de EUR, pe baza IPC (indicelui prețurilor de consum), o evoluție relativ stabilă, cu excepția primului an (2000).

Dar rata medie a inflației în perioada menționată, 2000 – 2004, conform conferinței de presă a Guvernatorului B.N.R. din februarie 2006 Raportul trimestrial asupra inflației (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=1964&directLink=1>), pag. 4, a fost 45,7% în primul an (2000) și a cunoscut o evoluție descendentă astfel încât în anul 2004 a fost 11,9%. Totodată, anul 2000 reprezintă primul an în care valuta Euro a fost cotate pe piața valutară din România, moneda Euro fiind introdusă pe piețele internaționale în anul anterior, în anul 2000 având încă statutul de monedă virtuală, introducerea în circulație realizându-se începând cu anul 2002.

În cadrul unui document publicat pe site-ul Băncii Naționale a României, intitulat "**Cine "face" cursul de schimb al leului?**" (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=16392&directLink=1>) sunt prezentate de către un membru al Consiliului de Administrație al B.N.R. caracteristicile pieței valutare, respectiv ale cursului de schimb al leului. Prezentarea este din luna decembrie 2013, dar caracteristicile pieței valutare prezentate sunt general valabile.

La pag. 6 și 7 se prezintă faptul că piața valutară din România este locul de întâlnire al cererii de valută contra lei cu oferta de valută contra lei. Cererea de valută contra lei este formată de persoanele juridice și fizice care au nevoie de moneda altor state și sunt dispuse să renunțe la o cantitate de lei pe care o dețin, la un anumit curs de schimb și ceilalți actori de pe piața valutară (turiști români, firme românești, companii de stat, Trezoreria Statului). Oferta de valută contra lei este formată de persoanele juridice și fizice care au nevoie de lei și sunt dispuse să renunțe la o cantitate din moneda altor state pe care o dețin, la un anumit curs de schimb și ceilalți actori de pe piața valutară (turiști străini, firme românești, companii de stat, Trezoreria Statului).

La pag. 8 este menționat faptul că cele mai multe tranzacții valutare au loc pe piața interbancară, unde participă băncile comerciale din România și B.N.R., tranzacțiile valutare de pe piața valutară interbancară se referă la perechea de monede euro – leu, pentru că euro este moneda de referință pentru BNR și că cursul de schimb de pe piața

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

valutară interbancară reprezintă prețul la un moment dat al 1 euro exprimat în lei, și care este rezultatul cererii și ofertei (cursul fluctuează permanent-volatilitatea cursului).

La pag. 11 și 12 sunt prezentate aprecierea și deprecierea leului, respectiv deprecierea și devalorizarea leului. Creșterea, respectiv scăderea valorii de cumpărare a leului în raport cu euro (sau orice altă monedă) datorită mișcării cursului de schimb este numită apreciere, respectiv depreciere. Deprecierea este diferită de devalorizare care reprezintă scăderea valorii de cumpărare a leului în raport cu euro (numai cu această monedă, pentru că ea este moneda de referință), numai datorită unei decizii a autorității publice (B.N.R.), devalorizarea transmițându-se total și dintr-o dată spre toate prețurile din economie.

La pag. 13 sunt prezentate monedele convertibile (care pot fi liber tranzacționate oriunde în lume) și monedele de rezervă internațională (care sunt liber tranzacționabile și care sunt incluse în rezervele valutare ale băncilor centrale). Euro și francul elvețian sunt menționate ca monede de rezervă internațională.

La pag. 15 și 16 se menționează că B.N.R. asigură funcționarea pieței monetare interbancare, prin controlul lichidității, B.N.R. fiind actor pe piața monetară și pe piața valutară, cursul de schimb nefiind ținut de B.N.R. ci reflectă condițiile pieței valutare, iar B.N.R. intervine pe piața valutară pentru a diminua volatilitatea excesivă (fluctuații ample ale cursului de schimb în decursul unei perioade scurte de timp), ceea ce este numită ca *"flotare controlată"*.

În cadrul unui altui document publicat pe site-ul Băncii Naționale a României intitulat **"Ce poate și ce nu poate face o bancă centrală"** (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=14152&directLink=1>) sunt prezentate de către Guvernatorul B.N.R. pârghiile de care dispune B.N.R. pentru a interveni în economie. Prezentarea este din luna februarie 2013, dar este general valabilă.

La pag. 5 cursul de schimb este menționat ca modalitate de intervenție de politică monetară iar la pag. 6 este prezentat faptul că stabilitatea prețurilor este responsabilitatea politicii monetare.

La pag. 12 este menționat faptul că deciziile de politică monetară au implicații asupra cursului de schimb.

La pag. 16 sunt prezentate motivele pentru care cursul de schimb este important, prezentându-se faptul că politica monetară își exercită influența asupra cererii agregate și inflației atât prin canalul dobânzii, cât și prin cel al cursului de schimb, transmisia impulsurilor de politică monetară este adesea mai rapidă și mai eficientă prin acesta din urmă, echilibrul extern este influențat de mișcările cursului de schimb și faptul că variația cursului de schimb are consecințe în planul stabilității financiare.

La pag. 17 se menționează faptul că la începutul anilor '90 în două treimi din țările lumii funcționa o anumită formă de flotare controlată a cursului de schimb.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

La pag. 19 se menționează că intervențiile valutare au reintrat în instrumentarul băncilor centrale iar la pag. 22 se prezintă faptul că realitățile crizei economice au constrâns chiar și băncile centrale cu un angajament puternic față de flotarea liberă să accepte intervenții pe piața valutară iar flotarea controlată a redevenit conduita standard.

La pag. 34 se menționează că România nu a renunțat la flotarea controlată și utilizarea intervențiilor pe piața valutară pentru a evita supraevaluarea leului, inclusiv prin acumularea de rezerve valutare (utilizate parțial pentru atenuarea deprecierei după declanșarea crizei).

În cadrul unui studiu publicat în aprilie 2011 pe site-ul Băncii Naționale a României, intitulat "**Lichiditatea, Atacul Speculativ din Octombrie 2008**" (<https://bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=8161&idDocument=10334&directLink=1>) sunt prezentate de către consilierul pe probleme de politică monetară al guvernatorului BNR diferite aspecte ce privesc intervențiile B.N.R. pe piața valutară.

La pag. 14 se precizează faptul că "*de pe 6 octombrie și până la sfârșitul lunii, pe baze nete, vânzările de valută ale BNR s-au ridicat la 3,6 procente din volumul rezervelor valutare. Ca urmare, leul a început să se aprecieze, atingând 3,59 lei/euro pe 22 octombrie, fără să mai depășească valoarea de la care a început atacul speculativ până pe 19 noiembrie 2008*".

La pag. 15 se precizează că datorită flotării controlate, ritmul mediu zilnic al deprecierei continue a leului, unul din cei doi parametri menționați, este influențat de intervenția băncii centrale.

La pag. 17 și 18 se menționează că piața valutară a devenit funcțională abia în anul 1997, iar convertibilitatea de cont curent a devenit efectivă din 1998 și sunt prezentate în cadrul unui grafic privind indicele cumulat al ratei de schimb și ritmul mediu zilnic în ultimele 4 zile consecutive în cadrul cărora leul s-a depreciat, corelându-se modificările și aparițiile acestora în funcție de evenimente importante care au afectat economia în perioada 1999-2010.

La pag. 19 sunt prezentate în cadrul unui tabel lunile în care vânzările nete de valută (de către B.N.R.) au depășit 2% din volumul rezervelor valutare în perioada 1999 – 2010 fiind prezentate date pentru un număr de 17 luni calendaristice.

La pag. 20 se menționează că un moment similar cu cel din octombrie 2008 a mai existat doar în martie 1999.

La pag. 25 se precizează că în 1999 la patru luni după atacul speculativ, rezerva valutară scăzuse cu 37,4 % comparativ cu nivelul din luna atacului, în timp ce în 2008 scăzuse cu doar 8,1 %.

La pag. 26 și 27 se menționează reputația B.N.R. că este sensibilă la magnitudinea deprecierei/aprecierii leului prezentându-se prin intermediul unui grafic aferent perioadei 1999 – 2010 faptul că în perioada pre-criză, când intrările mari de capital tindeau să aprecieze leul, banca centrală a făcut cumpărări semnificative de

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

valută, și invers, în perioada crizei, când leul tindea să se deprecieze, banca a vândut valută. Prin notele de subsol 15 și 16 se precizează că în perioada ianuarie 2004-septembrie 2008, cumpărările nete de valută ale băncii centrale au reprezentat 48,5% din rezerva valutară medie a perioadei, iar cumpărările de valută au reprezentat 52,8 % din totalul cumpărărilor perioadei 1999-2010 iar în perioada octombrie 2008-2010 vânzările nete au fost de 38,4% din rezerva valutară medie a perioadei, iar vânzările de valută au reprezentat 77,1% din totalul vânzărilor efectuate în perioada 1999-2010.

Totodată se precizează că banca centrală (B.N.R.) va combate o depreciere mare și accelerată pentru a evita ca aceasta să pună în pericol obiectivele privind inflația și stabilitatea financiară. Conform datelor banca centrală (B.N.R.) a fost reactivă, prin contracararea depreciilor accelerate, dar și proactivă, prin menținerea ritmurilor de depreciere la niveluri relativ mici, în perioada 1999-2010, BNR a efectuat vânzări nete în 34 de luni și cumpărări nete în 70 de luni, prin nota de subsol 18 precizându-se faptul că B.N.R. a intervenit pe piața valutară prin vânzări în 67 de luni (în 337 de zile distincte de intervenții) și prin cumpărări în 79 de luni (în 728 de zile distincte de intervenție).

La pag. 28 se menționează că banca centrală (B.N.R.) beneficiind de dimensiunea confortabilă a rezervelor, în multe cazuri, a fost proactivă, a efectuat vânzări nete relativ mari de valută suficiente nu numai pentru a evita deprecieri mari, dar și pentru a menține ritmul depreciilor la niveluri joase.

La pag. 39, în cadrul Anexei 1 este prezentată frecvența intervențiilor băncii centrale pe piața valutară în perioada 1999-2010 (număr de luni de intervenții).

La pag. 37-38, în cadrul concluziilor studiului, se precizează că numeroasele intervenții pe piața valutară au consolidat reputația băncii centrale privind sensibilitatea sa referitoare la magnitudinea deprecierei/aprecierii leului, o ameliorare a reputației a apărut în perioada noiembrie 2005-iulie 2007 (când moneda națională s-a apreciat față de euro), când BNR nu a intervenit pe piață, dar, odată cu declanșarea crizei financiare internaționale, B.N.R. și-a reluat intervențiile pe piața valutară, intervenții dedicate exclusiv combaterii episoadelor de volatilitate excesivă pe piața valutară, respectiv a ratei de schimb, care pot pune în pericol obiectivele privind stabilitatea prețurilor și stabilitatea financiară, iar orizontul problemei reputației băncii centrale se întinde până la data adoptării euro când riscul ratei de schimb leu-euro dispare.

Conform art. 2 din Legea nr. 312/2004, privind Statutul Băncii Naționale a României, obiectivul fundamental al B.N.R. este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, iar stabilitatea financiară și stabilirea regimului valutar reprezintă unele din atribuțiile principale.

Conform consilierului Governorului B.N.R. (<https://www.wall-street.ro/articol/Finante-Banci/292312/bnr-banca-nationala-a-reusit-sa-faca-din-cursul-valutar-un-stalp-de-stabilitate-pentru-economia-nationala.html>) Banca Națională a reușit să facă din cursul valutar un stâlp de stabilitate pentru economia națională, încercată de multe riscuri iar Governorul B.N.R. a afirmat (<https://www.zf.ro/banci-si->

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

asigurari/mugur-isarescu-guvernatorul-bnr-nu-poti-sa-te-joci-cu-cursul-valutar-21198651) că stabilitatea cursului valutar leu/euro este obiectivul principal al Băncii Naționale, mai ales în vremuri de criză, având în vedere că acesta este principalul indicator de încredere al românilor și că nu poate fi lăsat să se miște după cum vrea piața valutară.

În articol mai este prezentată și afirmația Guvernatorului B.N.R. conform căreia în condițiile în care 60-80% din inflație vine direct și indirect din prețurile la energie, nu a avut altă soluție decât stabilitatea cursului, chiar cu riscul deteriorării balanței de plăți.

Afirmația Guvernatorului B.N.R. privitoare la faptul că stabilitatea cursului reprezintă una din modalitățile prin care inflația este ținută sub control sunt considerente care sunt cunoscute de către un consumator mediu, și nu numai, orice om cunoscând intuitiv faptul că deprecierea accentuată a monedei naționale față de moneda Uniunii Europene are drept rezultat creșterea prețurilor.

Iar menținerea stabilității prețurilor reprezintă obiectivul fundamental al Băncii Naționale, care în vremuri de criză este urmărit prin intermediul unui alt obiectiv, cel al stabilității cursului valutar leu/euro, conform declarațiilor Guvernatorului B.N.R., deși în statut acesta nu este reglementat ca obiectiv ci ca atribuție principală .

Moneda EUR (Euro) reprezintă moneda oficială din statele membre ale Uniunii Europene. Aderarea României la Uniunea Europeană a avut loc la 1 ianuarie 2007, dată propusă la summitul de la Salonic din 2003 și confirmată la Bruxelles pe 18 iunie 2004, dată confirmată prin raportul de țară privind progresele României din octombrie 2004, semnarea Tratatului de aderare realizându-se în data de 25 aprilie 2005.

Conform Programului de Convergență 2007-2010 (https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication10542_ro.pdf, pag. 10) publicat de Guvernul României în luna noiembrie 2007 și Buletinului lunar "A 10-a aniversare a Băncii Centrale Europene" publicat în iunie 2008 (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/10thanniversaryoftheecbmb200806ro.pdf>, pag. 85) pentru anul 2014 a fost stabilită pentru România adoptarea euro.

În contextul aderării României la Uniunea Europeană, adoptarea monedei euro în România este o consecință previzibilă a avea loc în viitor, iar România trebuie să îndeplinească criteriile de la Maastricht (criterii de convergență) pentru a putea adopta moneda euro, unul din aceste criterii fiind stabilitatea ratei de schimb valutar.

Așa cum a precizat și consilierului Guvernatorului B.N.R. în articolul menționat anterior cursul valutar a fost stabil leul depreciindu-se față de euro cu doar 89 de bani din octombrie 2009 până în luna decembrie 2022, deprecierea reală fiind mai mică având în vedere indicii prețurilor de consum în perioada menționată.

Un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar, contracta un credit în moneda euro în condițiile în care această monedă este folosită în tranzacții pe teritoriul României dar și având în vedere viitoarea adoptare a monedei euro în România ce ar avea ca rezultat dispariția riscului ratei de schimb leu-euro.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Având în vedere considerentele prezentate un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar, încheia în perioada 2005-2008 un contract pentru acordarea unui credit în moneda Euro, cunoscând faptul că Banca Națională a României realiza intervenții pentru stabilitatea cursului valutar leu/euro, respectiv pentru îndeplinirea obiectivului principal al Băncii Naționale iar pe termen scurt sau mediu nu exista riscul deprecierei accentuate a monedei naționale și implicit o majorare semnificativă a cuantumului ratei lunare a creditului.

Graficul evoluției cursului de schimb al valutei Euro în raport cu moneda națională – Leu -, în perioada 2005 – 2024, este următorul:

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/grafic-valute>

Dacă privind moneda euro Banca Națională a României a intervenit și va interveni pe piața valutară în vederea asigurării stabilității cursului valutar leu/euro, cu totul alta este situația în cazul monedei CHF (franc elvețian), care face parte din valutele cotate de către B.N.R., fiind cuprinsă în lista cursurilor de schimb ale pieței valutare.

Așa cum se precizează și pe site-ul Ziarului Financiar (<https://www.zf.ro/zf-24/cum-se-calculeaza-la-bucuresti-cursul-leu-franc-elvetian-13767603>) cursul leu-franc elvețian nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian. Dacă pe plan internațional francul elvețian crește față de euro, iar la București euro este stabil, atunci și cursul franc elvețian/leu crește.

Având în vedere modalitatea de stabilire la București a cursului leu/franc, modalitate care este folosită și pentru toate celelalte valute, inclusiv pentru dolar, B.N.R. nu are cum să intervină "să aprecieze" sau "să deprecieze" francul elvețian față de leu, aspecte care sunt mai puțin cunoscute de către un consumator mediu, care

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

poate avea impresia că B.N.R. poate interveni privind cursul franc elvețian/leu, și în cadrul articolului de pe site-ul de specialitate aparținând Ziarului Financiar menționându-se că *"foarte puțină lume știe cum se calculează în România cursul francului față de leu"*.

Graficul evoluției monedei CHF (franc elvețian) în raport cu moneda EUR (Euro) este următorul:

Sursa: Banca Centrală Europeană

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/euro_fxref-graph-chf.en.html

Din datele puse la dispoziție pe siteul Băncii Centrale Europene, la linkul menționat anterior, se constată în perioada 1999- 2024 următoarele valori ale cursului de schimb CHF/EUR:

- la începutul anului 1999: 1 CHF = 0,6185 EUR;
- la începutul anului 2000: 1 CHF = 0,6229 EUR;
- la începutul anului 2001: 1 CHF = 0,6571 EUR;
- la începutul anului 2002: 1 CHF = 0,6742 EUR;
- la începutul anului 2003: 1 CHF = 0,6883 EUR;
- la începutul anului 2004: 1 CHF = 0,6404 EUR;
- la începutul anului 2005: 1 CHF = 0,6452 EUR;
- la începutul anului 2006: 1 CHF = 0,6447EUR;
- la începutul anului 2007: 1 CHF = 0,6212 EUR;
- la începutul anului 2008: 1 CHF = 0,6095 EUR;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- la începutul anului 2009: 1 CHF = 0,6723 EUR;
- la începutul anului 2010: 1 CHF = 0,6724 EUR;
- la începutul anului 2011: 1 CHF = 0,8022 EUR;
- la începutul anului 2012: 1 CHF = 0,8227 EUR;
- la începutul anului 2013: 1 CHF = 0,8271 EUR;
- la începutul anului 2014: 1 CHF = 0,8125 EUR;
- la începutul anului 2015: 1 CHF = 0,8318 EUR;
- la începutul anului 2016: 1 CHF = 0,9182 EUR;
- la începutul anului 2017: 1 CHF = 0,9336 EUR;
- la începutul anului 2018: 1 CHF = 0,8534 EUR;
- la începutul anului 2019: 1 CHF = 0,888 EUR;
- la începutul anului 2020: 1 CHF = 0,9225 EUR;
- la începutul anului 2021: 1 CHF = 0,925 EUR;
- la începutul anului 2022: 1 CHF = 0,9641 EUR;
- la începutul anului 2023: 1 CHF = 1,0129 EUR;
- la începutul anului 2024: 1 CHF = 1,0747 EUR;

În perioada 1999 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/EUR a fost în general în sensul aprecierii valutei CHF, valuta CHF (franc elvețian) apreciindu-se în raport cu valuta EUR de la cursul de 0,6185 EUR, la începutul anului 1999, la cursul de 1,0747 EUR, la începutul anului 2024, o majorare cu 73,76 %.

Aprecierea monedei CHF în raport cu moneda EUR determină suplimentar, față de aprecierea monedei EUR în raport cu moneda națională, creșterea valorilor ratelor lunare achitate de către consumatori în cazul creditelor acordate în moneda CHF, consumatorii, cu extrem de puțin excepții, nefiind acoperiți în mod natural la riscul valutar în valuta CHF.

Consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda CHF practic suportă un dublu risc valutar în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF.

Doar privind primul risc valutar există o instituție a Statului Român, Banca Națională a României, care în urmărirea scopurilor sale, inclusiv cel de stabilitate financiară, realizează intervenții pe piața valutară, așa cum a fost prezentat anterior, pentru stabilitatea cursului valutar (existând și alte pârghii legale în acest sens), dar privind cel de-al doilea risc valutar nu a existat și nu există nicio instituție a Statului Român care să aibă pârghii în a influența cursul franc elvețian/leu.

Banca Națională a Elveției este banca centrală care deține pârghiile necesare în a influența cursul franc elvețian/euro.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Francul elvețian (CHF) nu reprezintă doar o monedă convertibilă, care poate fi liber tranzacționată oriunde în lume, este și o monedă de rezervă internațională, care este liber tranzacționabilă și este inclusă în rezervele valutare ale băncilor centrale.

Totodată, francul elvețian (CHF) prezintă și o caracteristică, proprietate specială, reprezintă și o monedă de siguranță, de refugiu.

În **studiul "Safe Haven Currencies" (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007** (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2007/working_paper_2007_17) sunt prezentate caracteristicile unei *monede (valori) de refugiu (siguranță)*, și considerentele care au determinat atribuirea acestei proprietăți monedei franc elvețian (CHF).

Studiul începe prin a menționa la pag. 1 faptul că aceste aspecte sunt foarte puțin abordate în presa de specialitate.

La pag. 4 sunt prezentate diferite definiții exprimate în literatura de specialitate privind valoarea de refugiu. Conform Kaul și Sapp (2006) moneda de refugiu este definită ca fiind activul care este cumpărat de investitori atunci când incertitudinea crește. Conform Upper (2000) moneda de refugiu reprezintă instrumentul care este perceput ca având un risc scăzut și fiind foarte lichid, din această perspectivă, moneda de refugiu fiind asemănătoare cu oricare activ de protecție împotriva riscului. Conform Baur and Lucey (2006) moneda de refugiu reprezintă activul care nu se mișcă în același sens cu celălalt(e) activ(e) din piață în perioadele de stres (criză).

La pag. 7-9 sunt analizate comportamentul a 4 monede (CHF, EUR, GBP și JPY) în urma a 3 evenimente importante care au afectat piețele financiare internaționale: criza financiară din Rusia, evenimentele din septembrie 2001 din SUA (9/11) și atacurile din Madrin din 2007.

La pag. 20 sunt prezentate diferite evenimente, de diferite tipuri (naturale, economice, conflicte militare), considerate cele mai reprezentative pentru perioada 1993 -2006 pentru care moneda franc elvețian a prezentat proprietatea de monedă de refugiu/de siguranță față de moneda dolar american (USD), prin aprecierea francului elvețian față de dolarul american în urma producerii evenimentelor.

La pag. 24 sunt prezentate concluziile studiului. Se menționează că studiul a abordat două întrebări cheie: în primul rând, ce monede reprezintă monede de refugiu/siguranță și, în al doilea rând, cum se materializează mecanismul acestora. În urma studiului a rezultat că francul elvețian prezintă cel mai puternic proprietatea de monedă de refugiu/siguranță și într-o mai mică măsură yenul și euro au fost de asemenea folosite ca monede de refugiu/siguranță. Spre deosebire, dolarul american s-a comportat prociclic cu piețele de acțiuni.

Studiul arată că fenomenul de monedă de refugiu/siguranță este un proces dual, un mecanism de transmitere în două sensuri. Pe de o parte, monedele de refugiu/siguranță suferă în timpul în care piața financiară trece prin etapa "taur" ("bull market"), empiric fiind observată o corelație negativă între performanța monedelor de

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

siguranță și piețele internaționale de acțiuni. Pe de altă parte, monedele de refugiu/siguranță se apreciază pe măsură ce riscul de piață crește. Această relație este surprinsă prin măsurarea riscului de piață perceput cu volatilitate realizată de înaltă frecvență. Aceste tipare sunt observate la o perioadă de câteva ore până la aproape o săptămână după evenimente. Efectele nu sunt doar simple date statistice, ci și sunt semnificative din punct de vedere economic. Studiul mai arată că fenomenul monedelor de refugiu/siguranță sigur nu se bazează doar pe episoade specifice — deși pare a fi mai puternic în timpul episoadelor în care crește incertitudinea pe piață.

În studiu se mai precizează faptul că concluziile ar trebui să fie folositoare atât pentru autoritățile de pe piața monetară cât și pentru investitorii financiari.

“*Bull market*” (<https://www.financialmarket.ro/terms/bull-market/>) reprezintă situația sau momentul în care piața de capital este caracterizată fie prin creșterea propriu-zisă a prețului acțiunilor, fie datorită faptului că așteptările investitorilor sunt pozitive și prețurile vor crește în viitor. Termenul “*bull market*” este cel mai adesea folosit pentru a face referire la piața de capital, dar poate fi aplicat oricărui produs care se tranzacționează, cum ar fi obligațiunile, valutele, mărfurile, etc. O piață în creștere este caracterizată de optimism și de încredere, investitorii fiind mai degrabă tentați să considere că rezultate pozitive vor continua să apară în viitor.

Opusul unei piețe în creștere este evident o piață în scădere generalizată, sau “*Bear Market*”. Piețele *bull* sau *bear* coincid adesea cu ciclurile economice, în care primele două faze, de creștere și de maxim aparțin momentului *bull market*, iar ultimele două faze, de contracție și de minim aparțin momentului *bear market*.

Studiul “*Safe Haven Currencies*” (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) este menționat în **Buletinul trimestrial publicat de Banca Națională a Elveției în sept. 2007** (www.snb.ch/en/publications/quarterly-bulletin/2007/10/quartbul_2007_3_komplett) în nota de subsol 6 la pag. 32 în secțiunea intitulată: “*Francul elvețian – o tendință de apreciere în etapa de scădere a pieței și în perioadele de incertitudine a pieței*”, concluziile studiului fiind prezentate în cadrul secțiunii, conform cărora francul elvețian reprezintă o monedă de refugiu/siguranță, astfel încât atunci când riscul de piață este deosebit de mare, francul elvețian se apreciază în mod evident iar cea mai pronunțată depreciere a francului elvețian are loc în situații în care nivelul riscului de piață este normal.

La pag. 33 a buletinului se menționează că în piața în creștere, cu volatilitate scăzută, care s-a manifestat doar cu câteva săptămâni în urmă, francul elvețian a avut tendința de depreciere, iar când aceste condiții (factori) nu mai sunt îndeplinite, așa cum s-a întâmplat recent, francul elvețian va avea tendința să se aprecieze.

Studiul “*Safe Haven Currencies*” (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind, septembrie 2007) este menționat și în **Buletinul trimestrial publicat de Banca Națională a Elveției în martie 2008** (https://www.snb.ch/en/publications/quarterly-bulletin/2008/03/quartbul_2008_1_komplett) la pag. 56 în cadrul unei secțiuni intitulate “*Monede de refugiu/siguranță*” în cadrul căreia iarăși sunt prezentate concluziile

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

studiului, cu menționarea iarăși a faptului că fenomenul monedei de refugiu/de siguranță a fost puțin abordat în literatura de specialitate, studiul reprezentând o încercare de a remedia această lacună.

În cadrul **Remarcilor introductive ale Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 14 decembrie 2006** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2006/ref_20061214_jpr_2) la pag. 3 se afirmă că volatilitatea raportului de schimb între euro și franc a fost neînsemnată în ultima perioadă, dar acest calm relativ nu trebuie să inducă în eroare, nefiind ceva ce va dura, și că experiența a demonstrat că fazele cu franc slab pot să fie urmate de faze în care francul tinde să se aprecieze.

În cadrul **Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă semestrială din data de 14 iunie 2007** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20070614_tjn) la pag. 4 se afirmă că în portofoliile internaționale francul elvețian a jucat întotdeauna rolul de monedă (valoare) de refugiu/siguranță. În trecut acest rol s-a exprimat prin faptul că francul elvețian se aprecia față de alte plasamente de investiții atunci când situația pe piață era incertă. Astfel francul îndeplinea într-o oarecare măsură funcția unei asigurări și mulți investitori erau cei care investeau în plasamente în franci pentru a se acoperi în caz de criză economică sau politică.

În continuare se menționează faptul că francul elvețian, ca și monedă (valoare) de refugiu, exercită o atracție considerabilă în perioade de turbulențe, însă prezintă un interes mai redus în fazele de calm, și că percepția foarte slabă asupra riscurilor și slaba aversiune împotriva acestora generează o cerere relativ slabă pentru plasamente sigure și, astfel, pentru francul elvețian. Totuși, în condițiile în care în trecut fazele de calm au fost intercalate cu fazele de turbulențe, cei care sunt expuși la riscuri de schimb valutar – operatori pe piețele financiare sau alți actori – trebuie deci să fie conștienți de riscurile la care se expun.

Faptul că francul elvețian reprezintă o monedă de siguranță este afirmat și în cadrul **Raportul B.N.R. asupra Stabilității Financiare pe anul 2008** (<https://bnro.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6711&idDocument=4234&directLink=1>) publicat în luna iunie 2008.

La pag. 90 se menționează: *„Începând cu ultimul trimestru al anului 2007, creditul în valută a devenit majoritar (54,6 la sută, feb. 2008). În structură, creditele în CHF și JPY și-au majorat rapid ponderea (la 9,8 la sută din totalul creditelor populației în februarie 2008, comparativ cu 2,1 la sută în februarie 2007). Dinamica rapidă a creditelor în noile valute s-ar justifica printr-un cost inițial mai scăzut, dar au dezavantajul unei volatilități superioare a cursului. Riscurile creditării în valută sunt cu atât mai mari cu cât nu întreaga populație înțelege în totalitate provocările asociate”.*

Referirea la dezavantajul unei volatilități superioare a cursului este completată de nota de subsol 79 în cadrul căreia se menționează: *„Coeficienții de variație a cursurilor*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

de schimb (calculați ca variație standard raportată la media cursului) CHF/RON și JPY/RON sunt superiori celui specific EUR/RON (folosind cursurile zilnice pentru perioada 3.01.2005 – 4.03.2008). Mai mult, în perioadă de turbulențe, CHF devine monedă de siguranță pentru investitori, ceea ce va determina aprecierea și mai mare a CHF față de toate celelalte monede”.

Faptul că francul elvețian reprezintă în mod tradițional o monedă de refugiu, în care fac plasamente investitorii în perioade tulburi, întărindu-l este afirmat și de **Guvernatorul Băncii Naționale a României în luna februarie 2008** ([https://www.banknews.ro/stire/15428 isarescu spune ca imprumaturile se vor scumpi si vrea mai putine credite in monede exotice.html](https://www.banknews.ro/stire/15428%20isarescu%20spune%20ca%20imprumaturile%20se%20vor%20scumpi%20si%20vrea%20mai%20putine%20credite%20in%20monede%20exotice.html), <https://www.money.ro/isarescu-spune-ca-imprumaturile-se-vor-scumpi-si-vrea-mai-putine-credite-in-monede-exotice/>) solicitând băncilor mai multă prudență în acordarea de credite în monede exotice, precum francul elvețian, deoarece aduc riscuri suplimentare de neplată din partea clienților, avertizând totodată că multe persoane nu cunosc riscurile la care se expun, luând credite în monede cu randamente mai mici în prezent.

În cadrul studiului **“The historical origins of the safe haven status of the Swiss franc”** (https://econpapers.repec.org/article/usgauswrt/2016_3a67_3a02_3a1-30.htm) profesorii de economie la universități elvețiene, Ernst Baltensperger și Peter Kugler, prezintă detaliat originile istorice ale statutului de monedă (valoare) de refugiu a francului elvețian.

Concluzia studiului (pag. 26) este că Primul Război Mondial, terminat în anul 1918, reprezintă originea statutului de valoare (monedă) de refugiu al francului elvețian, statut care este o expresie a stabilității politice, economice și monetare a Elveției în timpul secolului al XX-lea. Concluzia se bazează pe o analiză empirică a ratelor dobânzilor elvețiene dintr-o perspectivă internațională și a comportamentului cursului de schimb al francului elvețian începând cu anul 1850.

Conform concluziei, pentru perioada de după Primul Război Mondial, a fost stabilit un trend puternic în aprecierea francului elvețian față de lira sterlină și dolarul american, singurele celelalte două monede majore care au supraviețuit dezastrelor politice și economice din secolul al XX-lea, apreciere care a fost urmată de o perioadă de stabilitate, cu o rată de apreciere de aproape 1% pe an.

În cadrul unei **conferințe de presă organizată la Banca Națională a Austriei în data de 23 septembrie 2004, intitulată “Cum influențează politica monetară a Elveției împrumuturile în franci elvețieni în Austria”**, (https://www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2004/ref_20040923_tjn) , Thomas Jordan membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției, menționează faptul că în Austria, o proporție substanțială a împrumuturilor sunt contractate în franci elvețieni și yeni, debitorii –majoritatea persoane fizice – fac acest lucru în încercarea de a beneficia de ratele mai mici ale dobânzilor la valută străină față de euro. Se mai comunică faptul că gradul de risc implicat de împrumutul într-o valută străină este, însă, destul de considerabil. Dacă merită ca un debitor austriac să

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

contracteze un împrumut în franci elvețieni, spre deosebire de un împrumut în euro, depinde de evoluția cursului de schimb și de diferența de rată a dobânzii dintre cele două valute – ambele fiind influențate de politica monetară. Prin urmare, este vital ca creditorii și debitorii de împrumuturi în franci elvețieni din Austria să aibă o bună înțelegere a politicii monetare a Elveției.

Cu ocazia sărbătoririi Centenarului Băncii Naționale a Elveției, în cadrul **Discursului Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției din data 27 aprilie 2007** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20070427_jpr) se comunică, la pag. 2-3, se afirmă că ar fi precipitat să se creadă că francul elvețian va continua să se deprecieze și că în multe privințe, situația este paradoxală, având în vedere faptul că monede din țările în care inflația este cea mai scăzută – francul elvețian și yenul japonez – au pierdut teren în fața monedelor din țările cu perspective de preț mai puțin favorabile. Evident, piețele răspund pe termen scurt, fără a recunoaște deplin fundamentele economice existente sau fără a teamă privind posibilitatea unei bruște ajustări în ratele de schimb valutar.

Guvernatorul Băncii Naționale a Elveției mai afirmă că, inevitabil, această atitudine speculativă este riscantă și că istoria a arătat că inversările de pe piețele valutare iau adesea oamenii prin surprindere, că perioadele unui franc elvețian puternic pot alterna cu perioade de slăbiciune și că francul elvețian are tendința de a reacționa excesiv în perioadele de incertitudine, prin urmare este nevoie de prudență.

La pag. 5 a discursului se mai afirmă faptul că este observată o situație neobișnuită de volatilitate slabă pe piețele financiare și prime de risc scăzute pentru investiții, și că aceste două variabile pot schimba direcția foarte mult repede. În consecință, Guvernatorul a atenționat că Banca Națională a Elveției trebuie să fie în gardă ținând seama că mișcările bruște de pe piața financiară – prețurile acțiunilor și cursurile de schimb – au un impact imediat asupra economiei Elveției din cauza deschiderii considerabile către tranzacțiile externe și relativă specializare în prestarea de servicii financiare.

Conform concluziilor studiului intitulat "***The reaction of asset markets to Swiss National Bank***" (Angelo Rinaldo and Enzo Rossi), publicat de Banca Națională a Elveției în luna octombrie 2007 (www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2007/working_paper_2007_11), discursurile și interviurile oficialilor Băncii Naționale a Elveției oferă informații importante pentru participanții de pe piață iar anunțurile de politică monetară au un impact semnificativ asupra activelor financiare, reacția semnificativă a pieței fiind observabilă pentru obligațiuni, acțiuni și pentru piața valutară, participanții de pe piață acordând atenție acestor forme de comunicare prin care băncile centrale pot transmite informații într-un mod flexibil, discursurile și interviurile completând anunțurile de politică monetară în notificarea participanților de pe piață cu privire la deciziile Băncii Naționale a Elveției.

În anul 2007 a început Criza economică mondială, denumită Marea Recesiune, conform Wikipedia).

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

Magnitudinea și caracterul deosebit al crizei care a început în anul 2007 este afirmată și în disertația susținută de Guvernatorul B.N.R. în luna februarie 2009 cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, intitulată "**Criza financiară internațională și provocări pentru politica monetară din România**" (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=5362&directLink=1>) se începe prin a se comunica faptul că criza financiară și economică este fără precedent în ultima jumătate de secol și că recesiunea economică se extinde în SUA, Europa și Japonia și se conturează a fi mult mai dureroasă decât căderea economică din 1981-1982.

Raportul final al Comisiei Naționale cu privire la Cauzele Crizei Financiare și Criza economică în Statele Unite publicat de Guvernul Statelor Unite în februarie 2011 (<https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-FCIC/pdf/GPO-FCIC.pdf>) este documentul cel mai în măsură în a identifica și prezenta circumstanțele detaliate care au determinat apariția, conturarea și desfășurarea Crizei economice mondiale, în condițiile în care criza a început în Statele Unite ale Americii. În capitolul 12 este prezentată criza creditelor ipotecare subprime, căderea pieței imobiliare, care s-a manifestat în perioada 2004-2006, perioadă în care s-au manifestat primele semne ale crizei, efectele resimțându-se în prima perioadă a anului 2007. Dar criza creditelor ipotecare subprime din perioada nu este singurul eveniment care a determinat apariția crizei, cap. 2 intitulat "*Shadow banking*" prezentând detaliat aceste cauze.

Criza creditelor ipotecare subprime este prezentată și în **raportul "The Subprime Credit Crisis of 07"** publicat de **Corporația Federală de Asigurare a Depozitelor, Agenție din cadrul Congresului S.U.A., în septembrie 2007** (<https://www.fdic.gov/analysis/cfr/bank-research-conference/annual-8th/turnbull-jarrow.pdf>). În secțiunilor 12 și 13 este deasemenea prezentată criza creditelor ipotecare subprime acordate în perioada 2004-2006, în cursul anului 2006 numărul creditelor ipotecare subprime devenite neperformante atingând un nivel record în situația în care aceste credite erau destinate consumatorilor cu venituri scăzute sau bonitate îndoielnică, fapt ce a determinat "împachetarea" ipotecilor acordate pe piața subprime sub forma unor instrumente financiare și vândute mai departe instituțiilor financiare și investitorilor individuali.

În cadrul **Cronologiei crizei financiare publicată de Ziarul Financiar** (<https://www.zf.ro/zf-24/cronologia-crizei-financiare-cele-mai-importante-evenimente-din-ultimul-an-si-jumatate-3932242>) este prezentată succesiunea evenimentelor crizei financiare mondiale începând cu aprilie 2007, fiind menționată și criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A..

În cadrul studiului "**The financial turmoil of 2007-?: a preliminary assessment and some policy considerations**" publicat de **Banca Reglementelor Internaționale (B.I.S.) în martie 2008** (<https://www.bis.org/publ/work251.htm>), la pag. 32-34 este prezentată o cronologie mai detaliată a primelor evenimente ale crizei financiare mondiale, începând cu luna

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

aprilie 2007, cronologia fiind până în luna februarie 2008, data publicării studiului, lună în care criza era în continuare în desfășurare.

În cadrul **Raportului de stabilitate financiară pe anul 2009 publicat de Banca Națională a Elveției** (https://www.snb.ch/en/publications/financial-stability-report/2009/stabrep_2009), la pag. 21-25 este prezentată o cronologie a crizei financiare mondiale, fiind menționat ca eveniment anterior criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. din anul 2006 iar primul eveniment cheie al crizei este menționat în luna februarie 2007.

Importanța evenimentelor din anul 2007 este sublinată și în cadrul **Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 13 decembrie 2007** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20071213_tjn).

La pag. 1 se afirmă faptul că încă din prima jumătate a anului 2007, turbulențele au putut fi observate ocazional pe piețele financiare internaționale. Totuși, fiecare eveniment a fost izolat și de scurtă durată. În a doua jumătate a anului 2007, a avut loc o schimbare fundamentală a situației. Criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. a avut un impact substanțial asupra piețelor financiare internaționale a cărui amploare nu fusese niciodată anticipată. La începutul lunii august [2007] criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A s-a răspândit ca un val de șoc pe piețele monetare ale celor mai importante valute, fiind atins centrul nevralgic al sistemului financiar internațional. Turbulențele observate în cursul ultimelor luni pe piețele monetare internaționale sunt unice din punct de vedere istoric.

Rumorile și anunțurile conform cărora băncile ar avea expuneri ridicate pe segmentul subprime au condus la o bruscă pierdere de încredere în instituțiile financiare internaționale. De asemenea, aceste bănci sunt, într-o oarecare măsură, nesigure privind propria rezervă de lichidități. Ca urmare, băncile au început să stocheze lichidități și s-au dovedit a fi foarte rezervate în acordarea reciprocă de credite. Piața împrumuturilor interbancare neacoperite pe termen lung s-a scufundat și cea de swap de valute a secătuit periodic.

În urma crizei economice financiare care a început în perioada 2007-2008, unice în istorie, în cadrul Discursului Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției în cadrul Adunării Generale a Acționarilor din data de 17 aprilie 2009 (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2009/ref_20090416_jpr) la pag. 5-6 se menționează rolul de monedă de refugiu al francului elvețian, menționându-se faptul că în ciuda eforturilor de relaxare a creditării și de descurajare a investițiilor în francul elvețian, prin intervenții pe piața valutară (după 15 ani de absență) care au determinat scăderea indicelui Libor la 3 luni de la 3% în octombrie 2008 la 0,25% în martie 2009, în aceeași perioadă francul elvețian a continuat să se aprecieze față de euro cu aproape 10%.

În studiul "**Monetary determinants of the Swiss franc**" (Carlos Lenz and Marcel Savioz) publicat de Banca Națională a Elveției în luna decembrie

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

2009 (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2009/working_paper_2009_16) se evidențiază rolul de monedă de refugiu pe perioada crizei financiare.

La pag. 16-17 se prezintă faptul că *aprecierea de 5% a francului elvețian față de euro din octombrie 2007 până în octombrie 2008 nu poate fi atribuită șocurilor de politică monetară deoarece poziția politică a fost ușor expansivă, mai ales la mijlocul anului 2008, mișcarea cursului de schimb fiind determinată în principal de alte șocuri, respectiv șocuri de valoare de refugiu cauzate de criza creditelor ipotecare subprime, șocuri care au devenit mai puternice după septembrie 2008, când criza subprime s-a transformat într-o criză financiară după colapsul băncii Lehman Brothers, în nota de subsol 6 de la pagina 17 făcându-se trimitere la studiul "Safe Haven Currencies" (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007*

Concluziile de la pag. 18 a studiului menționează faptul că începând cu anul 2006 efectele politicii monetare asupra cursului de schimb s-au diminuat substanțial, variația cursului de schimb franc elvețian-euro fiind determinată în principal de factori non monetari.

Și în cadrul studiului "**Exchange rates during financial crises**" publicat de Banca Reglementelor Internaționale în martie 2010 (www.bis.org/publ/qtrpdf/rqt1003f.htm), la pag. 49 se concluzionează rolul de monedă de refugiu al francului elvețian în perioada crizei financiare, alături de monedele yen și dolar.

Criza economică mondială care a început în perioada 2007-2008 a continuat pentru Uniunea Europeană și ulterior anului 2008.

În raportul de analiză "**Cum a ținut seama UE de învățămintele desprinse în urma crizei financiare și a crizei datoriiilor suverane din perioada 2008-2012?**" publicat de Curtea de Conturi Europeana (https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/rw20_05/rw_financial_crisis_prevention_ro.pdf) se prezintă la pag. 12 -13 efectele crizei financiare și cauzele crizei datoriiilor suverane din zona euro care a urmat crizei financiare mondială din perioada 2008-2012, la pag. 7 menționându-se faptul că a fost înregistrată cea mai gravă recesiune înregistrată de la crearea UE, cu efecte de lungă durată asupra economiilor mai multor state membre.

În **Comunicarea Comisiei Europene "Analiza anuală a creșterii pentru 2015"** ([https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com\(2014\)0902/com_com\(2014\)0902_ro.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com(2014)0902/com_com(2014)0902_ro.pdf)) se afirmă că Uniunea Europeană a lăsat în urmă cea mai gravă criză economică și financiară cu care a trebuit să se confrunte în ultimele generații, criza economică dând naștere unei crizei sociale care era traversată și la data publicării comunicării, luna noiembrie 2015.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În **Comunicarea Comisiei Europene "Lansarea unei consultări privind un pilon european al drepturilor sociale" din luna martie 2016** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:52016DC0127>) se afirmă că Europa este pe cale de a ieși din cea mai gravă criză cu care s-a confruntat în ultimele decenii. Criza era deasemenea în desfășurare în continuare și în anul 2016.

Și **Documentul de Reflecție Privind Aprofundarea Uniunii Economice Și Monetare" al Comisiei Europene din luna mai 2017** (https://commission.europa.eu/publications/reflection-paper-deepening-economic-and-monetary-union_ro#fi%C8%99iere) se afirmă (pag. 6) faptul că criza economică și financiară care a izbucnit în Statele Unite în perioada 2007-2008 a provocat cea mai gravă recesiune din istoria de șase decenii a Uniunii Europene, prezentându-se și o scurtă descriere a crizei în Uniunea Europeană (pag. 9-10).

Deabia în **Comunicarea Comisiei Europene "Noi pași către finalizarea uniunii economice și monetare a europei: foaie de parcurs" din decembrie 2017** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0821>) se afirmă faptul că Europa se află într-o perioadă de redresare solidă, dar și faptul că criza nu s-a încheiat atât timp cât șomajul rămâne la un nivel atât de ridicat, 14,3 milioane de persoane neavând încă un loc de muncă în zona euro în octombrie 2017.

Studiul "***On financial risk and the safe haven characteristics of Swiss franc exchange rates***" (Christian Grisse, Thomas Nitschka) publicat de Banca Națională a Elveției în luna aprilie 2013 (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2013/working_paper_2013_04) confirmă deasemenea caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian în perioada crizei financiare din zona euro.

La pag. 2 se menționează faptul că criza recentă din zona euro a dus la o apreciere masivă a francului elvețian, determinând Banca Națională Elvețiană să implementeze măsuri neconvenționale de politică, inclusiv intervenții valutare și introducerea unui nivel minim al cursului de schimb față de euro în septembrie 2011 în condițiile în care în 3 ani înainte de introducerea acestuia francul elvețian s-a apreciat cu aproape 40% față de euro. În acest context, explicația obișnuită oferită pentru aprecierea puternică a francului elvețian este caracteristica francului elvețian de monedă tipică de refugiu. Această caracteristică este amplificată în episoadele de criză severe în care activele tip refugiu câștigă în special valoare. Analiza mișcărilor cursului de schimb al francului elvețian denotă într-adevăr caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian în mai multe evenimente de criză, fiind menționat în acest sens studiul "***Safe Haven Currencies***" (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007.

În concluziile de la pag. 18 se menționează că francul elvețian se apreciază față de multe monede, inclusiv euro, atunci când măsurile de risc global cresc, caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian prin raportare la euro fiind cel mai clar prezentă de la debutul tensiunii pe piața financiară din zona euro.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Introducerea unui minim al cursului de schimb al francului elvețian față de euro nivel a fost comunicată prin **Comunicatul de presă al Băncii Naționale a Elveției din data 06 noiembrie 2011** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/press-releases/2011/pre_20110906) în cadrul căruia se recunoaște faptul că supraevaluarea masivă a francului elvețian, datorată caracteristicii de monedă de refugiu a acestuia (conform studiu anterior) reprezenta o amenințare acută pentru economia elvețiană și prezenta riscul unei dezvoltări deflaționiste și determinarea de a cumpăra valută în cantități nelimitate pentru a păstra plafonul cursului de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro.

Renunțarea la plafonul cursului de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro s-a realizat prin **Comunicatul de presă al Băncii Naționale a Elveției din data 15.01.2015** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/press-releases/2015/pre_20150115), motivată în principal de deprecierea euro față de dolar și de deprecierea francului față de dolar, cauzată de politicile monetare divergente pentru valutele principale internaționale.

În urma comunicatului de presă euro s-a depreciat în aceeași zi de la 1,201 CHF pentru un euro la 1,028 CHF pentru un euro. Din perspectiva francului elvețian aprecierea acestuia a fost de la 0,8326 euro pentru un CHF la 0,9728 euro pentru un CHF.

În condițiile în care cursul leu-franc elvețian nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian, aprecierea francului elvețian față de euro a determinat în aceeași zi – 15.01.2015 - aprecierea corespunzătoare a francului elvețian față de leu, de la 3,7415 lei pentru un CHF la 4,3287 lei pentru un CHF, o creștere cu 15,69% a ratei de schimb valutar într-o singură zi.

În **Buletinul trimestrial "A safe haven: international demand for Swiss francs during the euro area debt crisis" (Raphael A. Auer) publicat de Banca Națională a Elveției în iunie 2015** (https://www.snb.ch/en/publications/research/quarterly-bulletin-studies/2015/06/quartbul_2015_2), la pag. 1, este reconfirmată caracteristica fundamentală a francului elvețian de monedă/valoare de refugiu. Intervențiile Băncii Naționale a Elveției pe piața valutară sunt menționate ca fiind în valoare de 17,8 miliarde CHF în ultima parte a anului 2011, respectiv 188 miliarde CHF în anul 2012, anul 2011 fiind menționat ca anul în care criza pe piața euro s-a accentuat.

Analizele au relevat faptul că din august 2011 până în februarie 2012 non rezidenți din afara Elveției și-au mărit deținerile nete de franc elvețian la bănci comerciale cu 132 miliarde CHF, cea mai intensă acumulare fiind la mijlocul anului 2012, în preajma alegerilor electorale din Grecia când non rezidenții și-au majorat deținerile (investițiile) în franc cu aproape 69 miliarde CHF în cele 3 luni după luna aprilie 2012. Suplimentar a fost constatată și o creștere a deținerilor cu alte 42 miliarde

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

CHF prin achiziția de către non rezidenți de acțiuni, obligațiuni sau alte active din Elveția, date ce demonstrează caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian.

Și în cadrul **Prezentării guvernatorului B.N.R. susținută în fața comisiei de specialitate din Parlament cu privire la situația creditelor în franci elvețieni din 10 februarie 2015** (<https://bnr.ro/Prezentarea-guvernatorului-BNR-sus%c8%9binuta-in-fa%c8%9ba-comisiei-de-specialitate-din-Parlament-cu-privire-la-situa%c8%9bia-creditelor-in-franci-elve%c8%9bieni-12013.aspx>), se reafirmă caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian prin următoarele afirmații: "*În literatura de specialitate este fundamentată ideea că francul elvețian reprezintă o monedă de siguranță. Datorită dimensiunii reduse a pieței financiare locale, pe fondul unor intrări de capital străin, francul elvețian tinde să se aprecieze, semnificativ, în momentele de tensiune internațională, în raport cu celelalte monede*".

Afirmația este prezentă și la pag. 10 în fișierul prezentat în pagină ca fiind link util (<https://bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=19431&directLink=1>) ce conține prezentarea detaliată a celor prezentate în Parlament.

Având în vedere considerentele prezentate studiile, remarcile introductive, discursurile, comunicările și rapoartele menționate **se concluzionează următoarele:**

- variația cursului valutar, care are ca efect riscul valutar, este o noțiune general cunoscută de către un consumator mediu, fiind de notorietate faptul că o valută se poate aprecia sau deprecia în raport de moneda națională;
- un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar cunoștea faptul că Banca Națională a României realizează intervenții pentru stabilitatea cursului valutar euro/leu, pentru îndeplinirea atribuției principale de stabilitate financiară și stabilirea regimului valutar, astfel încât pe termen scurt sau mediu nu se manifestă variații *semnificative* a parității dintre moneda națională și euro;
- deși francul elvețian (CHF) face parte din valutele cotate de Banca Națională a României cotația acesteia nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian iar Banca Națională a României nu poate interveni direct asupra acestei cotații;
- consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda CHF practic suportă un *dublu risc valutar* în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, informație care nu este cunoscută de un consumator mediu;
- *francul elvețian prezintă în mod tradițional caracteristica (proprietatea) esențială de monedă (valoare) de refugiu (siguranță)*, urmare a stabilității politice, economice și monetare a Elveției în timpul secolului al XX-lea, caracteristică care se manifestă prin deprecierea acesteia în perioade de calm și aprecierea acesteia în perioadele de incertitudine pe piață sau de criză, când este căutată de investitori;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- caracteristica (proprietatea) esențială de monedă (valoare) de refugiu (siguranță) a francului elvețian reprezintă o *informație importantă* pentru consumatori având în vedere că aceasta poate determina creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate de consumatori în cazul unui credit contractat în această monedă ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului;
- ținând seama de natura activității exercitate, *banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea cunoștință de caracteristica esențială a francului elvețian de monedă de refugiu*, multitudinea de studii, remarci introductive, discursuri, prezentate anterior, publicate în principal de Banca Națională a Elveției, reprezentând argumente *suplimentare* în acest sens, prima referire în acest sens fiind identificată în cadrul Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 14 iunie 2007;
- ținând seama de natura activității exercitate, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea cunoștință de criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. din anul 2006, ale căror efecte s-au resimțit pe piața financiară internațională începând cu prima parte a anului 2007, primul element cheie fiind consemnat în luna februarie 2007, în a doua parte a anului 2007 având loc o schimbare fundamentală a situației pe piețele financiare internaționale, afectând piața împrumuturilor interbancare și cea de swap pe valute, începând cu luna august 2007, evenimente care erau semnele unei perioade de incertitudine, de criză, *unice în istorie, care previziona în mod cert aprecierea francului elvețian*, prima referire în acest sens fiind identificată în cadrul Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 13 decembrie 2007;
- criza economică și financiară care a izbucnit în Statele Unite în perioada 2007-2008 a provocat cea mai gravă recesiune din istoria de șase decenii a Uniunii Europene, cu efecte care se simt și în prezent, perioadă în care francul elvețian a manifestat caracteristica de monedă de refugiu, prin trendul continuu de apreciere față de euro, cu excepția perioadei noiembrie 2011 – ianuarie 2015, în care Banca Națională a Elveției a intervenit pe piața valutară și a stabilit un plafon de curs de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro;
- în perioada 1999 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/EUR a fost în general în sensul aprecierii francului elvețian față de euro, de la cursul de 0,6185 EUR/CHF, la începutul anului 1999, la cursul de 1,0747 EUR/CHF, la începutul anului 2024, o apreciere *semnificativă* cu 73,76 %;
- în perioada 2005 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/Leu a fost în general în sensul aprecierii francului elvețian în raport cu moneda națională, apreciere determinată indirect în principal de aprecierea francului elvețian față de euro, francul elvețian apreciindu-se în raport cu moneda națională de la cursul de 2,3224 lei/CHF, în data de 04.07.2005, la cursul de 5,3351 lei/CHF, la începutul anului 2024, o apreciere *semnificativă* cu 129,72 %.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

VIII. Fapta contravențională privind comportamentul incorect în relația cu consumatorii

Conform datelor transmise prin anexa nr. 2 la invitația nr. 306944/31.07.2023 au fost transmise date pentru următoarele 2 credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), care erau în derulare la data transmiterii invitației:

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Tipul creditului	Moneda creditului	Perioada credit (luni)	Valoare credit
13800423100	08.02.2006	IMOBILIARE	CHF	300	17260
68962614450	11.10.2006	IMOBILIARE	CHF	300	240000

Numărul creditului și data punerii la dispoziție a acestuia reprezintă cele menționate în cadrul anexei nr. 2, transmisă în urma invitației nr. 306944/31.07.2023, numărul creditului reprezentând numărul contului de credit, care este diferit de numărul de contract.

Numerele de contract sunt următoarele: nr. 198/02.08.2006 pentru credit nr. 13800423100, respectiv nr. 74/10.11.2006 pentru credit nr. 68962614450.

Prin adresa nr. 2061/15.04.2024 banca a comunicat lista completă a creditelor acordate în moneda franc elvețian (CHF) pentru un număr de șapte contracte de credit în valoare de 410.105 CHF, din care pentru cinci contracte a intervenit ajungerea la termen sau rambursarea anticipată, în derulare fiind doar cele 2 contracte menționate anterior.

Pentru cele 2 contracte s-a realizat conversia creditului prin încheierea de acte adiționale, prin actul adițional nr. 2/16.04.2015 pentru creditul nr. 13800423100/08.02.2006, respectiv prin actul adițional nr. 2/14.12.2021 pentru creditul nr. 68962614450/11.10.2006.

Prin prevederile art. 27, lit. a) și b) și art. 45 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului, este reglementat dreptul consumatorilor de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime și de a fi informați complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor și să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională între produsele și serviciile oferite.

Prin prevederile art. 57 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului este reglementat dreptul consumatorilor de a fi informați complet, corect și precis inclusiv privind riscurile previzibile în cazul prestărilor de servicii.

Prevederile art. 6 din Legea nr. 296/2004 prevăd obligativitatea respectării Codului consumului de către toți operatorii economici care efectuează acte și fapte de comerț, în condițiile legii.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

Prin punctul 48 din motivarea în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-609/19>) în ceea ce privește contractele de împrumut exprimate în monedă străină, Curtea subliniază importanța oricărei informații furnizate de profesionist care urmărește să clarifice consumatorul cu privire la funcționarea mecanismului de schimb valutar și la riscul legat de acesta și faptul că constituie elemente de o importanță deosebită precizările referitoare la riscurile la care este expus împrumutatul în cazul unei deprecieri severe a monedei care are curs legal în statul membru în care acesta are domiciliul și al unei majorări a ratei dobânzilor străine.

Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 a fost emisă în urma unei cereri de decizie preliminară a Tribunalului de Primă Instanță din Lagny-sur-Marne, Franța, privind un contract de împrumut ipotecar exprimat în monedă străină, franc elvețian, în cadrul căruia a intervenit o deprecieri severă a monedei euro față de francul elvețian.

Prin punctul 51 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că pentru a respecta cerința de transparență, informațiile comunicate de profesionist trebuie să poată permite unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat nu numai să înțeleagă că, în funcție de variațiile cursului de schimb, evoluția parității dintre moneda de calcul și moneda de plată poate determina consecințe defavorabile față de obligațiile sale financiare, ci și să înțeleagă, în cadrul contractării unui împrumut exprimat în monedă străină, care este riscul real la care se expune, pe toată durata contractului, în ipoteza unei deprecieri severe a monedei în care își primește veniturile în raport cu moneda de calcul.

Totodată, prin punctul 53 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că în cadrul unui contract de împrumut exprimat în monedă străină care expune consumatorul la un risc de schimb valutar, nu poate fi considerată îndeplinită cerința de transparență în cazul în care consumatorul nu a fost avertizat de către profesionist cu privire la contextul economic susceptibil să aibă repercusiuni asupra variațiilor cursurilor de schimb valutar, astfel încât consumatorul nu a fost pus în situația să înțeleagă în mod concret consecințele potențial grave asupra situației sale financiare care pot decurge din contractarea unui împrumut exprimat în monedă străină.

Deasemenea, prin punctul 54 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că cerința de transparență nu este îndeplinită în cazul în care împrumutatul nu a fost avertizat, în mod explicit, cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de împrumut exprimate în monedă străină.

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (punctul 72, declarația 2) a instituit principiul conform căruia cerința de transparență a clauzelor contractuale este îndeplinită în cazul în care profesionistul a furnizat consumatorului informații suficiente și exacte care îi permit unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și să evalueze astfel riscul

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

consecințelor economice negative, potențial semnificative, ale unor astfel de clauze asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În cadrul alin. (9) din preambulul Directivei 2005/29/CE, privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori, se subliniază complexitatea și riscurile serioase care caracterizează serviciile financiare, motivare în bază căreia art. 3, alin. (9) din Directivă prevede posibilitatea ca statele membre să impună cerințe mai restrictive sau mai riguroase decât cele prevăzute de directivă în cazul serviciilor financiare.

Prin prisma prevederilor Legii nr. 296/2004, având în vedere alin. (9) din preambulul Directivei 2005/29/CE, ținând seama de Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-609/19, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea obligația legală de a informa consumatorii complet, corect și precis privind caracteristica esențială a francului elvețian (CHF) de monedă de refugiu, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al aprecierii acesteia în perioade de criză, de incertitudine pe piață și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

Având în vedere **concluziile de la punctul VII.** în cadrul tuturor contractelor nu este realizată informarea consumatorilor privind caracteristica esențială a francului elvețian (CHF) de monedă de refugiu, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al aprecierii acesteia în perioade de criză, de incertitudine pe piață și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

La data 25.05.2016 a fost publicat Documentul de Lucru al Serviciilor Comisiei Europene: *“Orientări privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale” (Orientări)* (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0163>).

La pag. 165 în Orientări se motivează posibilitatea prevăzută de art. 3, alin. (9) din Directivă, ca statele membre să impună cerințe mai restrictive sau mai riguroase decât cele prevăzute de directivă în cazul serviciilor financiare, astfel: *„Principalele motive sunt: riscul financiar mai ridicat asociat serviciilor financiare și bunurilor imobile (în comparație cu alte bunuri și servicii); lipsa specifică de experiență a consumatorilor în aceste domenii (combinată cu o lipsă de transparentă, în special a operațiunilor financiare); vulnerabilitățile specifice din ambele sectoare, care îi fac pe consumatori vulnerabili atât la practicile promoționale, cât și la presiune; experiența organismelor competente de asigurare a respectării legislației financiare în ceea ce privește un sistem dezvoltat la nivel național; și, în cele din urmă, funcționarea și stabilitatea piețelor financiare în sine.”*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

La pag. 165 în Orientări se menționează că articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva, privind cerințele de *diligentă profesională*, pare a fi deosebit de relevant pentru comercianții care acționează față de consumatori în domeniul bunurilor imobile și al serviciilor financiare. În cazul în care comerciantul nu acționează cu standardul de competență și de diligență care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în aceste domenii de activitate comercială, consumatorul ar putea suferi consecințe economice importante. Cele mai frecvent raportate practici neloiale (în sensul DPCN) în ceea ce privește atât serviciile financiare, cât și bunurile imobile se referă la lipsa de informații esențiale în etapa de publicitate și descrieri înșelătoare ale produselor.

La pag. 169 în Orientări se menționează faptul că produsele de servicii financiare sunt adesea greu de înțeles și pot implica riscuri economice semnificative, prin urmare, comercianții trebuie să aibă deosebită grijă să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în acest domeniu de activitate comercială în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directivă.

La pag. 170 în Orientări este menționată ca fiind practică înșelătoare absența unor informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor și este prezentată ca exemplu practica comercianților de a exagera beneficiile economice, de a omite informații cu privire la riscurile financiare pentru consumator și de a se baza în mod excesiv pe performanțele anterioare cu privire la produsele financiare.

La pag. 171 în Orientări este prezentată ca exemplu practica înșelătoare constată de autoritățile elene care au inițiat acțiuni în justiție împotriva anumitor bănci pentru furnizarea de informații înșelătoare cu privire la riscurile inerente ale anumitor produse financiare, și anume obligațiunile Lehman Brothers. Atunci când au stabilit dacă astfel de practici erau înșelătoare, autoritățile elene au luat în considerare faptul că, în cazul vânzării acestor obligațiuni, consumatorii vizați de bănci erau titulari obișnuiți de conturi curente care nu erau familiarizați cu aceste tipuri de produse financiare.

Și în cadrul "Orientărilor privind interpretarea și aplicarea Directivei 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori" ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229(05))), publicate în data 29.12.2021, se mențin (pag. 116-120) considerentele prezentate în cadrul Orientărilor publicate în data de 25.05.2016.

În urma analizei documentației precontractuale se constată că în cazul celor 2 contracte banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

În cadrul celor 2 contracte de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), riscul valutar este prevăzut în cadrul art. V.4 sub forma: „*Rambursarea ratelor de credit și plata dobânzilor scadente, precum și a celorlalte costuri datorate, precum*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

comisioane, prime de asigurare și orice cheltuieli, se va efectua în moneda în care s-a acordat creditul la termenele prevăzute în graficul derambursare în vigoare la data rambursării, debitorii suportând riscul de schimb valutar generat de efectuarea plății, cât și de reconstituirea sumelor pentru rambursarea creditului și plata dobânzilor, precum și a celorlalte costuri datorate”.

Documentația precontractuală și contractul de credit reprezintă invitația de a cumpăra, așa cum este definită la art. 2, lit. i) din Legea nr. 363/2007, respectiv prezentarea comercială prin care se menționează caracteristicile și prețul produsului/serviciul financiar într-un mod corespunzător mijloacelor utilizate pentru aceasta și care, prin urmare, permite consumatorului achiziționarea acestuia.

Ținând cont de mijloacele de comunicare utilizate, *documente în format hârtie comunicate fizic consumatorilor la sediile sucursalelor/agențiilor, banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor.*

Din analiza documentelor precontractuale se constată că consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF), neavând surse de venituri în această monedă.

În cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii privind dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un consumator mediu.

Omisinea s-a realizat având în vedere că francul elvețian, deși face parte din valutele cotate de Banca Națională a României, cotația acestuia nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian, iar Banca Națională a României nu poate interveni direct asupra acestei cotații.

Prin nerespectarea prevederilor Legii nr. 296/2004, privind Codul Consumului, și a cerinței de transparentă a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19, banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, care poate ajunge la zeci de ani.

În condițiile în care consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF) în cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii complet și clar privind mecanismul financiar de schimb valutar al monedei franc elvețian (CHF), specific unei monede de refugiu, ce se manifestă prin deprecierea

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

acesteia în perioade de calm și aprecierea acesteia în perioadele de incertitudine pe piață sau de criză, când este căutată de investitori, mecanism care are ca rezultat manifestarea unui risc previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, din punctul de vedere al consumatorului, prin creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate periodic de consumatori ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului.

Banca a omis a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere a valorilor ratelor lunare achitate de consumatori în cazul unei evoluții previzibile defavorabile a cursului de schimb al francului elvețian în perioadele de criză.

Riscul previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, cauzat de aprecierea francului elvețian față de euro în perioade de crize, din cauza caracteristicii de monedă de refugiu, se manifestă și prin faptul că quantumul soldului creditului, datorat în continuare în moneda de plată (CHF), prin raportare la moneda euro sau lei va fi considerabil mai mare decât suma împrumutată inițial, ratele lunare plătite acoperind aproape exclusiv dobânzile, majorându-se astfel semnificativ costul creditului, prețul produsului, caracteristică esențială a contractului.

Banca a omis, a disimulat și furnizat într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat.

Banc a omis a avertiza împrumutării în mod explicit cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de credit acordate în moneda franc elvețian.

Hipervalorizarea francului elvețian, urmare a caracteristicii esențiale de monedă de refugiu, reprezintă pentru consumatorul mediu, o informație esențială, care ar fi permis acestuia să cunoască comportamentul francului elvețian pe piața valutară, să anticipeze creșterea accelerată a cursului de schimb pe perioade scurte sau medii de timp și asumarea în cunoștință de cauză a riscului valutar, și să măsoare posibilele consecințe economice negative, potențial semnificative, ale împrumutului în această monedă, în lipsa acestei informații consumatorul mediu a fost determinat, sau este susceptibil că a fost determinat, să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Contrar diligenței profesionale, prin omisiunea și disimularea caracteristicii esențiale de monedă de refugiu a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă, consumatorul mediu nu a putut realiza o evaluare obiectivă a riscului consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, și a fost determinat sau este susceptibil că a fost determinat să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Omisiunea și disimularea s-a realizat de către bancă contrar diligenței profesionale, deși în cadrul Directivei 2005/29/CE, privind practicile comerciale neloiale, se subliniază, în mod întemeiat, importanța diligenței profesionale în domeniul serviciilor financiare, având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat acestora și faptul că lipsa

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

diligenței profesionale va avea drept rezultat suferirea de către consumatori a unor consecințe economice importante.

Omissiona de informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor și cu privire la riscurile financiare pentru consumator sunt prezentate ca fiind o practică înșelătoare în "Orientările privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale", din anii 2016 și 2021, publicate de Comisia Europeană.

Omissiona și disimularea caracteristicii esențiale a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă s-a realizat în condițiile în care creditul acordat în această monedă franc elvețian (CHF) era un produs financiar nou pe piața financiar bancară din România.

În cazul celor 2 contracte de credit acordate în franci elvețieni, cuantumul soldului creditului la sfârșitul lunii ianuarie 2015 s-a majorat față de suma împrumutată inițial, prin raportare la moneda euro, astfel:

Nr. Credit	Data punerii la dispoziție	Valoare credit (CHF)	Curs valutar (EUR/CHF) la data încheierii contractului	Valoare credit (EUR) la data încheierii contractului	Sold credit (CHF) la data 31.01.2015	Sold credit (EUR) la data 31.01.2015	Majorare credit/principal (EUR)
13800423100	08.02.2006	17.260	1,5529	11.115	14.078	13.449	2.334
68962614450	11.10.2006	240.000	1,5932	150.640	192.530	183.922	33.282

Soldul creditului la data 31.01.2015 s-a calculat având în vedere cursul EUR/CHF de 1,0468 EUR/CHF de la data respectivă.

În cazul celor 2 credite, după o perioadă de 9 ani (din 25 de ani) de la acordarea creditelor, urmare a caracteristicii esențiale de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) care a determinat aprecierea acestuia față de euro, valoarea creditului/principalului prin raportare la euro, a crescut cu 2334 euro, respectiv cu 33282 euro, o creștere a principalului cu 21% în cazul primului credit, respectiv cu 22,09% în cazul celui de-al doilea.

Se constată astfel, urmare a caracteristicii de monedă de refugiu a francului elvețian, pentru care banca a omis a informa consumatorii, manifestarea unui risc previzibil, disproportionat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, în detrimentul consumatorului, prin raportare atât la moneda națională – leu – în care majoritatea consumatorilor încasează veniturile periodice, cât și la euro, principala valută în circulație în România, în contextul viitoarei aderări la zona euro, prin creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate periodic de consumatori, respectiv prin creșterea costului creditului și prin creșterea semnificativă a soldului creditului (principalului).

Soldul astfel majorat al creditelor a fost cel care a fost avut în vedere la conversia creditelor în euro, la cursul de schimb al zilei.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform art. 9 din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, în forma în vigoare la data încheierii contractelor: "În relațiile cu consumatorii, agenții economici au obligația de a se comporta în mod corect și de a nu folosi practici comerciale abuzive".

Conform art. 9 din O.G. nr. 21/1992, în forma în vigoare în prezent: "operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate și să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii".

Menționarea practicilor comerciale abuzive a fost eliminată între timp din prevederile art. 9 din O.G. nr. 21/1992, practicile comerciale abuzive, respectiv incorecte, fiind reglementate prin intermediul actului normativ specific, Legea nr. 363/2007, care a intrat în vigoare la data 31.12.2007.

Omisiunea și disimularea băncii ar putea fi încadrată ca o practică comercială incorectă, interzisă prin Legea nr. 363/2007, dar actul normativ nu era în vigoare la data încheierii contractelor, astfel încât, ținând seama de menționarea practicilor comerciale abuzive în vechea formă a prevederilor art. 9 din O.G. nr. 21/1992 apreciem că prin omisiunea în a informa consumatorii și disimularea privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, banca a realizat, contrar diligenței profesionale, o practică comercială abuzivă, neloyală față de consumatori, care a determinat sau este susceptibil că a determinat consumatorul mediu să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o, ceea ce apreciem că este un comportament incorect în relația cu consumatorii.

Având în vedere **concluziile de la punctul VII.** și considerentele prezentate, se constată că în comercializarea către consumatori a creditelor în moneda franc elvețian (CHF) banca s-a comportat în mod incorect în relația cu consumatorii prin realizarea, contrar diligenței profesionale, a unei practici comerciale abuzive, neloyală față de consumatori, prin:

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, cu nerespectarea obligației legale de informare prevăzută de Codul Consumului și a cerinței de transparentă a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19;

- omisiunea în a informa consumatorii dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în franci elvețieni: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un *consumator mediu*, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a principalului (creditului), prin raportare la moneda națională, în care erau încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a valorii ratelor lunare, prin raportare la moneda națională, în care erau încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea și furnizarea într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, privind riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a avertiza împrumutării în mod explicit cu privire la existența riscurilor particulare, inerente, contractării unui împrumut în franci elvețieni, care erau de natură să aibă repercusiuni negative asupra executării ulterioare a contractului și asupra situației juridice a consumatorului;

Practica comercială abuzivă a fost realizată de bancă **în contextul** în care:

- având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat serviciilor financiare și lipsa specifică de experiență a consumatorilor în acest domeniu, respectarea cerinței de diligență profesională prezintă o relevanță deosebită iar banca trebuia să aibă o deosebită grijă să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în acest domeniu de activitate comercială, conform Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale, în caz contrar consumatorii ar putea suferi consecințe economice importante;

- funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și măsura în care evoluează cursul de schimb al unei monede de refugiu scapă înțelegerii unui consumator mediu astfel încât banca trebuia să acorde o deosebită grijă și să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la o bancă în vederea informării consumatorilor în acest sens;

- banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor;

Având în vedere considerentele prezentate se constată comportamentul incorect al băncii în relația cu consumatorii, cu încălcarea prevederilor art. 9 din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, și

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. c) din O.G. nr. 21/1992, cu amendă contravențională de 10000 lei.

Având în vedere că practica comercială abuzivă s-a realizat în condițiile în care *consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar* în moneda franc elvețian (CHF) suportă un *dublu risc valutar* în cazul contractării unui credit în această monedă, riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, primul risc fiind de notorietate pentru un consumator mediu iar ultimul risc, urmare a *omisiunii și disimulării băncii*, este cel care s-a manifestat cu *consecințe economice negative semnificative* pentru consumatori, prin creșterea costului creditului și a principalului, prin raportare la euro, principala valută din România, în contextul preconizatei aderări la zona euro, apreciem că un consumator mediu s-a obligat să returneze sumele împrumutate la termenele și în cuantumul menționate în contract, având ca premisă cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) din perioada respectivă.

Prin urmare se impune măsura de remediere, prevăzută de art. 15, alin. (4) din O.G. nr. 21/1992, prin calcularea și ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul Băncii Naționale a României din data plății, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Riscul disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, a fost suportat de consumatori pe parcursul derulării creditelor prin creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate periodic de aceștia ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro și prin creșterea soldului creditului prin raportare la moneda euro sau lei.

Deși în cazul celor două contracte a fost realizată conversia creditului, efectele comportamentului incorect prin practica comercială abuzivă realizată de bancă se manifestă și în prezent prin soldul majorat al principalului la care a fost realizată conversia, care determină implicit și în prezent un sold al creditului majorat și plata în fiecare lună a unor rate majorate.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENTIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

IX. Privind caracterul continuu al contravențiilor constatate

Conform art. 13 din OG nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor: "(1) *Aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei.* (2) *În cazul contravențiilor continue, termenul prevăzut la alin. (1) curge de la data încetării săvârșirii faptei. Contravenția este continuă în situația în care încălcarea obligației legale durează în timp.*"

Potrivit doctrinei de specialitate, din punct de vedere al formei unității naturale contravenționale, contravenția poate fi sub forma contravenției simple instantanee sau sub forma contravenției continue. Contravenția simplă este acea formă a unității naturale de contravenție care constă în efectuarea unei singure acțiuni (inacțiuni) instantanee ce produce un singur rezultat în baza unei decizii delictuale unice.

Deși la prima vedere s-ar părea că durata în timp este criteriul care delimitează contravenția simplă instantanee de contravenția continuă, totuși elementul care diferențiază cele două specii de unitate naturală contravențională nu este durata, deoarece ambele forme presupun un consum temporal. În cazul contravenției simple, derularea elementului material al acesteia este stopată în momentul în care a survenit rezultatul, în timp ce, în cazul contravențiilor continue, elementul material se prelungește, din punct de vedere temporal, și după clipa ivirii rezultatului.

Contravenția continuă este definită ca fiind acea formă a unității naturale contravenționale care constă în *prelungirea în timp a elementului material (acțiunii sau inacțiunii) și a procesului de producere a rezultatului, până la un moment viitor consumării*, când activitatea contravențională este oprită datorită unei energii contrare celei care a declanșat activitatea.

Contravenția continuă este una dintre formele unității contravenționale, care cunoaște o evoluție temporală, datorită extensiei în timp a acțiunii sau inacțiunii ce constituie elementul material al laturii obiective a contravenției.

Identificarea contravenției continue se face diferit, în funcție de împrejurarea dacă elementul material îmbracă forma acțiunii sau a inacțiunii. Contravenția continuă nu se autonomizează în momentul consumativ, deoarece activitatea contravențională se prelungește în timp după momentul consumării până la o altă dată, denumită epuizarea contravenției.

Momentul consumativ al contravenției continue are loc la data la care este realizată latura obiectivă a faptei, dar epuizarea acesteia va avea loc la o altă dată, respectiv când dinamica contravențională s-a sfârșit. În cazul contravenției continue, *procesul ilicit se oprește în momentul când acțiunea sau inacțiunea ce constituie elementul material a încetat și ultima evoluție a rezultatului s-a finalizat.* Actele materiale care prelungesc elementul material al contravenției continue sunt activități de executare a acesteia, care nu pot avea independență juridică.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Prelungirea în timp a dinamicii contravenției continue este o trăsătură generală abstractă, deoarece sunt situații când, deși elementul material al contravenției continue este susceptibil de continuitate temporală, acesta se poate totuși realiza în chip instantaneu. Altfel spus, în cadrul faptei continue conduita ilicită și consumarea acesteia se prelungesc în timp. În funcție de criteriul posibilității existenței unor întreruperi ale elementului material, contravențiile continue succesive permit anumite discontinuități determinate de specificul acțiunii sau inacțiunii contravenției.

Deasemenea, la contravenția continuă, nu doar elementul material se prelungeste în timp, ci și procesul de producere a rezultatului.

Având în vedere definiția contravenției continue, așa cum este prezentată în doctrina de specialitate, pentru o acțiune realizată de către o instituție financiară cu mai mult de 6 luni în urmă, dar ale cărei *efecte încă nu sunt epuizate la data constatării*, constatăm că *dinamica contravențională nu se sfârșeste la data săvârșirii acțiunii* iar efectele acțiunii se transmit în timp, de la lună la lună, astfel încât se îndeplinesc condițiile contravenției continue.

Constatarea unei fapte contravenționale reprezintă descoperirea unei fapte fie în momentul săvârșirii ei, fie înainte ca efectele ei să se fi consumat iar prescripția intervine numai și numai *după* consumarea faptei, după epuizarea efectelor abaterii, în acest sens și în conformitate cu prevederile art. 13, alin. (2), OG nr. 2/2001, prescripția intervenind *după o perioadă de 6 luni de la consumarea faptei, respectiv de la data la care și ultima evoluție a rezultatului s-a finalizat*, ceea ce în cazul practic al unui contract de credit ar însemna data la care împrumutatul a realizat ultima plată conform obligațiilor asumate prin contract sau ultima plată realizată în contul datoriei.

Simplul fapt că încălcarea legii a avut loc o singura data, la un anumit moment în trecut, nu conduce la concluzia că fapta ar avea caracter *uno ictu*, întrucât încălcarea legii are caracter continuu iar *legiuitorul nu face distincția între fapte și efectele acesteia, iar câtă vreme legea nu distinge, nici interpretul nu o poate face, potrivit principiului „ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”*.

Cât timp *consumatorul este obligat să suporte un cost al creditului majorat, ca urmare a nerespectării prevederilor legale*, subzistă și prejudiciul creat în detrimentul consumatorului, prejudiciu reflectat în sumele de bani plătite lunar suplimentar de către consumator, astfel că nu se poate sustine că săvârșirea faptelor s-a consumat și epuizat în momentul inițial al încălcării legii, epuizarea având loc doar în momentul în care încălcarea nu mai produce efecte, adică consumatorul nu va mai fi obligat la plata sumelor de bani suplimentare rezultate exclusiv din culpa unei persoane juridice.

Conform art. 25, lit. e) din Legea nr. 296/2004, privind Codul consumului, prestatorul de servicii este obligat să răspundă pentru *prejudiciul actual și cel viitor* cauzat de serviciul defectuos prestat.

Având în vedere aspectele menționate contravențiile constatate reprezintă contravenții continue, încălcarea obligației legale durând în timp conform prevederilor art. 13, alin. (2) din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În conformitate cu prevederile punctului 8.2.3 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, aprobată prin Ordinul Președintelui A.N.P.C. nr. 572/21.07.2023, „*data săvârșirii faptelor*” coincide cu „*data constatării faptelor*” în cazul contravențiilor continue.

În contextul în care faptele contravenționale sunt săvârșite pentru multiple contracte de credit, inclusiv pentru portofolii de credite, „*data săvârșirii faptelor*” reprezintă, după caz, perioada de la data primei constatări a abaterilor, conform fapte contravenționale descrise anterior, până la data încheierii prezentului proces verbal, faptele contravenționale fiind continue, astfel încât, având în vedere prevederile punctului 8.2.3 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, „*data săvârșirii faptelor*” coincide cu „*data constatării faptelor*”, data încheierii prezentului proces verbal, pentru contractele de credit pentru care încălcarea legii produce efecte în prezent.

Pentru contractele de credit ajunse la termen sau pentru care a fost realizată rambursarea integrală anticipată în ultimele 6 luni de la încheierea prezentului proces verbal „*data săvârșirii faptelor*” reprezintă data la care a fost realizată ultima plată în baza contractelor de credit.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Punctul J. SANCTIUNI CONTRAVENŢIONALE APLICATE

42. Contravenient (denumire operator economic/nume și prenume persoană fizică autorizată)	43. Adresa completă	44. CUI/CIF al operatorul ui sau CI al persoanei (seria, nr. data, emitent)	45. Act normativ încălcat	46. Articol, alineat, liniuța, litera încălcate	47. Act normativ care stabilește/ sancționează coontravenția	48. Articol, alineat, litera aplicate	49. Valoarea amenzii aplicate (lei)
B.R.D. - Groupe Société Générale S.A.	Bd. Ion Mihalache nr. 1-7, sector 1, București	361579	O.G. nr. 21/1992	Art. 7, lit. c), liniuța a 2-a	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. a)	30.000
			O.G. nr. 21/1992	Art. 51, alin. (3)	O.G. nr. 21/1992	Art. 51, alin. (3)	10.000
			O.G. nr. 21/1992	Art. 9³, lit. e), punctul 2	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. e)	5.000
			O.G. nr. 21/1992	Art. 7, lit. c), liniuța a 3-a	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. c)	5.000
			O.G. nr. 21/1992	Art. 9	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. c)	10.000

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

Punctul K. "Măsurile propuse/dispuse în conformitate cu prevederile legale:

Ținând seama de prevederile Legii nr. 296/2004, privind Codul Consumului:

Art. 2 "Prevederile prezentului Cod se aplică comercializării produselor noi, folosite sau recondiționate, și a serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, destinate consumatorilor, contractelor încheiate cu consumatorii."

Art. 5 "Statul, prin autoritatea centrală cu atribuții în domeniul protecției consumatorilor, are drept obiective:

a) protecția consumatorilor împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) promovarea și protecția intereselor economice ale consumatorilor;

e) despăgubirea efectivă a consumatorilor;

h) prevenirea și combaterea, prin toate mijloacele, a practicilor comerciale abuzive și a prestării serviciilor, inclusiv a celor financiare care pot afecta interesele economice ale consumatorilor."

Art. 25 "Obligațiile prestatorilor de servicii:

e) să răspundă pentru prejudiciul actual și cel viitor cauzat de serviciul defectuos prestat."

Art. 27 "Consumatorii beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime;

d) de a fi despăgubiți în mod real și corespunzător pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind în acest scop mijloace prevăzute de lege; "

În conformitate cu prevederile art. 15, alin. (4) din O.G. nr. 21/1992 se dispun următoarele măsuri cu termen de realizare 90 zile:

I. Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **III.1** din "Descrierea faptelor constatate"

1. Pentru toate contractele de credit în cadrul cărora dobânda curentă inițială nu a fost fixă și nu a fost stabilită ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar, începând cu prima zi din trimestrul următor încheierii contractului se dispune calcularea și perceperea unei dobânzi variabile, actualizată trimestrial, astfel încât această să fie legată de variația unui indice de referință financiar, independent de voința băncii, determinată conform formulei: *indice de referință financiar (Robor,*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Euribor, Libor) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, la care se adaugă marja băncii, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

Valoarea marjei băncii va fi determinată prin scăderea din valoarea dobânzii prevăzută inițial în contract a valorii indicelui de referință financiar (*Robor, Euribor, Libor*) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, în vigoare în data încheierii contractului.

În cazul în care dobânda inițială a fost fixă o perioadă de timp și variabilă ulterior, dar nu în funcție de un indice de referință financiar, începând cu prima zi ulterioară perioadei în care dobânda a fost fixă, se dispune calcularea și perceperea unei dobânzi variabile, actualizată trimestrial, astfel încât această să fie legată de variația unui indice de referință financiar, independent de voința băncii, determinată conform formulei: *indice de referință financiar (Robor, Euribor, Libor) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, la care se adaugă marja băncii, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.*

În acest caz valoarea marjei băncii va fi determinată prin scăderea din valoarea dobânzii prevăzută inițial în contract a valorii indicelui de referință financiar (*Robor, Euribor, Libor*) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, în vigoare în ultima zi a perioadei în care dobânda a fost fixă.

Trimestrul reprezintă una din următoarele perioade de trei luni consecutive: ianuarie – martie, aprilie – iunie, iulie – septembrie, octombrie – decembrie.

Formula de calcul a dobânzii variabile menționată anterior va fi folosită până la:

- data încheierii unui act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii mai favorabilă consumatorilor decât cea calculată conform formulei menționată anterior;

- a intervenit conversia creditului într-o altă monedă iar dobânda a fost stabilită variabilă în funcție de un indice de referință financiar;

- în cazul creditelor acordate în lei, a fost încheiat un act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii în funcție de indicele de referință pentru creditele consumatorilor (*IRCC*);

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

Consumatorii vor fi notificați privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

2. Măsurile menționate la punctul 1 vor fi avute în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

II. Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **III.2** din "*Descrierea faptelor constatate*":

1. Pentru toate contractele de credite ipotecare, care intră sub incidența Legii nr. 190/1999 se dispune restituirea sumelor calculate reprezentând comisioane de gestiune sau de administrare, percepute pe întreaga perioadă de derulare a contractelor și eliminarea acestora din cadrul contractelor.

2. Măsura menționată la punctul va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

III Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **V.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

1. Pentru toate contractele de credite, inclusiv pentru cele două contracte menționate, în cadrul cărora au fost introduse comisioane sau alte costuri neprevăzute inițial în contract începând cu data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 174/2008 (27.12.2008), se dispune măsura de restituire a contravalorii acestora și eliminarea acestora din contracte.

2. Măsura menționată la punctul va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

IV. Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **VI.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

Privind contractul nr. 29896983300/03.03.2008: calcularea și perceperea unei dobânzi de 5,57% în primul an și recalcularea soldului creditului. Notificarea consumatorului privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

Privind contractul nr. 68962614450/11.10.2006 (nr. 74/10.11.2006): restituirea sumelor reprezentând comision de administrare, calculate și percepute pe întreaga perioadă de derulare a contractului și încetarea calculării și perceperei acestuia.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

V. Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **VIII.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

Pentru contractele de credit acordate în franci elvețieni nr. 13800423100/08.02.2006 și nr. 68962614450/11.10.2006 se dispune măsura de calculare și plată a ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor, respectiv până la încheierea actelor adiționale de conversie a creditelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei în cauză raportat la euro, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale sau al monedei de plată față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Astfel, în cazul realizării plăților ratelor de rambursare a creditelor în moneda națională – leu – conversia în valuta creditului – franc elvețian – se va realiza prin înmulțirea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului cu cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei euro raportat la moneda națională, leu, pe întreaga perioadă de derulare a creditelor, până la data efectuării conversiei creditelor.

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

VI. Măsurile menționate la punctele I-III vor fi aplicate și tuturor contractelor de credit ajunse la termen sau pentru care a fost realizată rambursarea integrală anticipată în ultimele 6 luni de la încheierea prezentului proces verbal.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Punctul K. ALTE MENȚIUNI/OBIECȚIUNI

Încheierea procesului verbal de constatare a contravenției s-a realizat la sediul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor – C.J.P.C. Constanța, din str. Poporului nr. 121 Bis, Constanța.

Reprezentantul operatorului economic nu este de față la încheierea procesului verbal de constatare a contravenției astfel încât comunicarea acestuia se va realiza prin poștă cu confirmare de primire.

Procesul verbal de constatare a contravenției este încheiat în lipsa unui martor din motiv că la data și ora încheierii acestuia la sediul instituției se află de față doar personal din cadrul Autorității.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față